

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Катедра педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему:

«ЗМІСТ І ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ ЯК КОЛЕГІАЛЬНОГО ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ»

Виконала: студентка 6 курсу, групи МУ–61
напряму підготовки (спеціальності)
073 – “ Управління навчальним закладом ”
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Курят Ольга Петрівна

(прізвище та ініціали)

Керівник: к. п. н. Галатюк М. Ю.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: д. п. н., проф. Войтович І. С.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: к. п. н., доц. Левшенюк В. Я.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖУВАНОЇ ПРОБЛЕМИ.....	8
1.1. Сутність та специфіка педагогічної ради.....	8
1.2. Правові основи діяльності педагогічної ради.....	18
1.3. Функції та завдання педагогічної ради.....	26
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	31
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ РАД В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	32
2.1. Специфіка та тематика педагогічних рад в навчальному закладі.....	32
2.2. Алгоритм підготовки до засідання шкільної педагогічної ради.....	40
2.3. Етапи організації та проведення педагогічних рад у школі.....	48
2.4. Інтерактивні методи в організації засідання педагогічних рад в навчальних закладах.....	57
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ.....	64
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ В СПЕЦІАЛІЗОВАНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ № 1 М. БЕРДИЧЕВА.....	65
3.1. Основні напрями роботи та тематика педагогічних рад в спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева.....	65
3.2. Запровадження нетрадиційних форм проведення педагогічної ради в спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева.....	76
3.3. Шляхи покращення ефективного проведення засідання шкільної педагогічної ради	82
ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ.....	88

ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах реформування сучасної освітньої галузі та переходу до громадсько-державної моделі управління навчальними закладами, що зумовлено Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, значно зросла роль колективних форм управління, і в першу чергу – педагогічної ради.

Про діяльність педради та регламент роботи такого органу зазначається у відповідних освітніх законах та положеннях «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту».

Оскільки педагогічна рада як колегіальний орган виконує ряд функцій (управлінські, методичні, виховні, соціально-педагогічні), то основною метою її створення є об'єднання зусиль колективу школи з метою підвищення рівня навчально-виховної роботи, використання на практиці досягнень педагогічної науки та передового педагогічного досвіду. Відповідно вона повинна функціонувати не тільки як орган розгляду, а і як орган вирішення життєво важливих для навчального закладу питань. Рада повинна стати інструментом колективного управління, допомогти розвивати творче мислення педагога, тобто її основна місія – забезпечення розвитку й функціонування певної освітньої установи.

Окрім того, до загальних повноважень педрад відноситься удосконалення методичного забезпечення навчально-виховного процесу, планування та режиму роботи закладу, розробка та погодження варіативної складової робочого навчального плану, переведення учнів до наступного класу і їх випуск, видачі документів про відповідний рівень освіти, нагородження за успіхи у навчанні, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їх творчої ініціативи, впровадження у навчально-виховний процес досягнень. Можуть розглядатись питання морального та матеріального заохочення учнів (вихованців) чи працівників закладу, чи притягнення до дисциплінарної відповідальності учнів чи педагогічних працівників закладу тощо.

Ступінь дослідженості проблеми. Педагогічна рада як постійно діючий колегіальний орган управління навчальним закладом, її особливості та специфіка діяльності, організації і проведення стали предметом активного дослідження в сучасних наукових розвідках багатьох учених (Н. Куриш, Н. Мурашко, С. Подмазін, А. Постельняк, І.Рожнятовська, О. Романенко, Г. Стрельченко, Т. Чала, Л.Швайка, та ін.).

Так, теоретичним питанням сутності педагогічної ради в навчальному закладі, технології її організації та проведення присвячено праці таких учених, як: Т. Андрієнко, О. Боговесова, М. Голубенко, С. Косминська, Н. Мурашко, І. Первушина, С. Подмазін, А. Постельняк, О. Романенко, Л. Ткачова та ін.

Інноваційні форми організації діяльності педагогічної ради школи розглядали у своїх дослідженнях Л. Богданова, Т. Дзюба, Т. Жихарева, В. Лукасевич, Н. Підгребя, І. Піхуля та ін.

Конкретні методичні поради щодо організації та проведення педагогічної ради як форми управління навчально-виховним процесом висвітлювали такі дослідники, як: Г. Бондар, І. Білоус, О. Дубровкіна, І. Голуб, Г. Євдошенко та ін.

Таким чином, проблема вивчення особливостей підготовки та проведення педагогічної ради є актуальною. Недостатнє висвітлення в науковій літературі специфіки діяльності педагогічної ради як головного органу управління в навчальному закладі зумовили вибір теми магістерської роботи – **«Зміст і організація роботи педагогічної ради як колегіального органу управління загальноосвітнім навчальним закладом».**

Об'єкт дослідження – педагогічна рада як основний діючий колегіальний орган управління навчальним закладом.

Предмет дослідження – особливості та специфіка технології підготовки та проведення педагогічної ради.

Метою дослідження є аналіз процесу організації та проведення педагогічних рад у загальноосвітній школі.

Відповідно до мети магістерської роботи визначено такі **завдання**:

- здійснити теоретичний аналіз наукової літератури за темою дослідження;
- з'ясувати сутність та специфіку педагогічної ради;
- окреслити правові засади діяльності педагогічної ради та її функції;
- висвітлити особливості технологічного процесу підготовки до засідання педагогічної ради у навчальному закладі;
- дослідити процес проведення засідання педагогічної ради у навчальному закладі;
- окреслити шляхи покращення ефективного проведення засідання шкільної педагогічної ради.

У процесі виконання поставлених завдань магістерської роботи застосовувались такі **методи дослідження**:

- емпіричні: порівняння, спостереження, опис, інтерв'ю з адміністрацією навчального закладу та учителями, вивчення шкільної документації, що надало можливість сформулювати емпіричну основу дослідження, виявити суперечності та обґрунтувати актуальність теми магістерської роботи;
- теоретичні: аналіз, синтез, узагальнення, класифікація і систематизація теоретичних даних, завдяки яким розкрито особливості технологічного процесу підготовки до засідання педагогічної ради у навчальному закладі.

У процесі здійснення магістерського дослідження використовувались моделювання, індукція та дедукція як методи наукового пізнання, що дало змогу дослідити процес проведення засідання педагогічної ради у навчальному закладі, а також окреслити шляхи покращення ефективності проведення засідання шкільної педагогічної ради.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що нами був зроблений ґрунтовний аналіз специфіки підготовки та проведення педагогічної ради у спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева.

Теоретичне та практичне значення полягає у спробі комплексного наукового аналізу технології підготовки та проведення педагогічної ради як колегіального органу управління навчальним закладом.

Окрім того, матеріали дослідження можуть бути використані керівниками загальноосвітніх шкіл як методичні рекомендації для ефективної підготовки та проведення педагогічних рад. Запропоновані нами шляхи покращення технології підготовки та проведення педагогічної ради у загальноосвітньому закладі сприятимуть ефективності навчально-виховної роботи, а також використанню на практиці досягнень педагогічної науки та передового педагогічного досвіду.

Така розвідка може слугувати вагомим підґрунтям для подальших наукових досліджень як з педагогіки загалом, так і навчально-виховного процесу у загальноосвітньому закладі зокрема.

Структура магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (87 найменувань), 7 додатків. Основний зміст роботи викладено на 98 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖУВАНОЇ ПРОБЛЕМИ

1.1. Сутність та специфіка педагогічної ради

У положенні про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України, зазначено, що педагогічна рада – це постійно діючий колегіальний орган управління навчальним закладом [68].

Говорячи про сутність та специфіку педагогічної ради як колегіального органу, який виконує ряд функцій (управлінські, методичні, виховні, соціально-педагогічні), насамперед варто окреслити такі поняття, як «навчально-виховний процес», «педагогічний процес», «управління», «педагогічна діяльність» тощо.

Зазначимо, що педагогічний процес – це динамічна взаємодія вихователів і вихованців, спрямована на досягнення поставленої виховної мети. Педагогічна взаємодія своєрідна; її зміст та способи визначаються завданнями виховання і навчання людей. Завдання заздалегідь передбачають зміну стану, перетворення властивостей і якостей вихованців. Тому можна констатувати, що педагогічний процес є процесом, у якому соціальні ідеї перетворюються в якості особистості [74, с. 34].

У педагогічній практиці та науково-педагогічній літературі також вживається поняття «навчально-виховний процес». В основному терміни «навчально-виховний процес» і «педагогічний процес» тотожні. Однак, поняття «навчально-виховний процес», на думку педагогів П. Каптерева, А. Пінкевича, Ю. Бабанського, М. Скаткіна та ін., не відображає усієї складності процесу і, найперше, його найважливіших рис – цілісності та спільності. Головна ж суть педагогічного процесу – єдність навчання, виховання та розвитку на основі цілісності й спільності.

Загальновідомим є той факт, що теоретичні положення про педагогічний процес повинні знайти своє практичне застосування в педагогічній діяльності. Вони покликані допомогти педагогу спроектувати

педагогічний процес, організувати співробітництво, оперативно контролювати хід процесу, вносити відповідні корективи, уважно аналізувати досягнуті результати, виявляти причини можливих недоліків і, нарешті, організувати цей процес на рівні, який забезпечує досягнення вищих цілей (див. додаток А). Звідси випливає, що організація педагогічного процесу містить три головних етапи: підготовчий, основний і заключний [11, с. 18].

На етапі підготовки педагогічного процесу створюються належні умови для протікання процесу в необхідному напрямку. З цією метою вирішуються такі важливі завдання: цілепокладання, вивчення та діагностика умов, прогнозування досягнень, проектування та планування розвитку процесу.

Домагаючись реалізації загальної мети освіти, кожен педагог виконує в навчальному закладі професійну діяльність, яка обумовлена його посадою, рівнем кваліфікації, досвідом роботи тощо. Розподіл спільної діяльності на взаємопов'язані частини носить назву «горизонтальний розподіл праці». У цих умовах успіх досягнення загальної мети залежить від координації зусиль усього педагогічного колективу навчального закладу – вертикального розподілу праці. Важливу роль в організації, а в подальшому і розподілі праці кожного із членів педагогічного колективу відіграє педагогічна рада навчального закладу. Діяльність, що координує роботу інших людей, і є суттю управління. Саме тому розглядати проблеми підготовки та проведення педагогічної ради, зокрема її специфіку та сутність неможливо без окреслення змістової суті поняття «управління».

Поняття «управління» досить давно ввійшло у вжиток багатьох галузей знань. Так, існує управління біохімічними процесами в живих організмах, управління технічними пристроями, машинами, управління соціальними процесами. Його зміст визначається як «елемент, функція організмів, систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), які забезпечують збереження їх певної структури, підтримання режиму діяльності, реалізацію їхніх програм» [11, с. 26].

Спільним для управління взагалі, є те, що воно властиве лише системним об'єктам: метою управління є впорядкування системи; перебудова системи здійснюється шляхом переробки інформації, встановлення зворотного зв'язку; кожна самоуправляюча система поділяється на дві підсистеми: управляючу і підсистему, якою управляють.

Управління освітою належить до соціального управління, що регулює економічну, соціально-політичну та духовну сфери життя суспільства.

Зазначимо, що управління як теорія зародилось на початку ХХ століття. Так, основоположниками першої школи «наукового управління» були американський інженер Ф. Тейлор і французький менеджер А. Файоль. Перший з них вирішив завдання удосконалення управління підприємством шляхами економного використання праці і засобів виробництва, регламентації використання інструментів і матеріалів, стандартизації робочих операцій, точного обліку робочого часу і цим довів, що управляти можна «науково». У 1911 році Ф. Тейлор опублікував свою книгу «Принципи наукового управління», яка традиційно вважається початком визнання управління наукою.

А. Файоль виділив п'ять функцій управління. На його думку, «управляти – означає передбачати і планувати, організовувати, розпоряджатися, координувати і контролювати». Він розробив «принципи управління», що визнається першим самостійним результатом «науки адміністрування» в її тепер вже класичному варіанті, зорієнтованому насамперед на побудову «формальних» організаційних структур і систем [24, с. 36].

Наступний етап розвитку управлінської думки пов'язаний із зародженням у 30-ті роки ХХ століття школи «людських відносин». Представники цієї теорії вивчали соціально-психологічні проблеми поведінки людини у трудовій діяльності і наголошували на необхідності враховувати людський фактор виробництва.

Галузь людського знання, яка допомагає здійснити функцію, вид діяльності щодо керівництва людьми в найрізноманітніших організаціях, одержала назву «менеджмент». Термін менеджмент (анг. *management* – управління) у вузькому розумінні означає уміння досягати поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей; у широкому – те саме, що й управління: функцію, вид діяльності з керівництва людьми в різних організаціях. Водночас у трактуванні і застосуванні цих понять є і відмінності. Термін «менеджмент» застосовний до різних типів організацій, але якщо йдеться про державні органи будь-якого рівня, то більш правильним буде використання терміна «державне управління» (англ. *public administration*). Він здебільшого вживається для позначення особистості «менеджера» – людини, суб'єкта управління, що діє в певній організації; у більш загальному розумінні використовується термін «адміністрація», який в основному відбиває безособову систему управління. Крім того, «менеджер» – це професійний керівник, представник особливої професії – управління; людина, яка пройшла спеціальну підготовку [24, с. 39].

У більшості країн світу менеджмент вважається однією із пріоритетних галузей соціальних наук, є невід'ємною частиною загальної культури людини та трудових колективів. У США, менеджмент якої вважається найбільш могутньою «управлінською цивілізацією» [24, с. 40].

Слід зауважити, що американський шлях формування менеджерів не єдиний у світовій практиці. У Японії, наприклад, керівників готують самі фірми. На основі концепції «навчання за допомогою досвіду» вони планомірно переміщують працівника на різні посади. Це дозволяє йому пізнати специфіку різних аспектів бізнесу і досконало вивчити свою фірму. Лише у віці 35 років співробітники мають можливість одержати першу керівну посаду [24, с. 41].

У 50-60 роки на розвиток управлінської думки позитивно вплинув економіко-математичний рух. Саме «кількісна школа» у світовій

управлінській думці стимулювала використання в управлінні положень теорії систем, кібернетики (галузей науки, які синтезують, інтегрують складні явища). Це дозволило подолати конфлікт між раціоналізмом прихильників «наукового управління» і романтизмом ентузіастів налагодження гармонії в людських стосунках, організаціях і суспільстві [11, с. 31].

На рубежі 70-х років ХХ ст. переломною для всієї управлінської думки стала ідея про те, що організація – це відкрита система, яка пристосовується до свого досить різноманітного зовнішнього і внутрішнього середовища.

Головні причини того, що відбувається всередині організації, необхідно шукати поза нею. Представники теорії «соціальних систем» акцентують увагу на необхідності розглядати кожну організацію як соціальну систему, аналізувати її в цілому, опиратися на положення теорії «людських відносин» [11, с. 32].

У 80-ті роки набуло поширення значення терміна «організаційної культури» як могутнього інструмента управління. Сьогодні багато теоретиків менеджменту за силою свого впливу на людей ставлять культуру у рівень з організацією як управлінським інструментом. Адже головний потенціал і водночас головна небезпека для прогресивних змін міститься у людині, її свідомості, культурі, культурних стереотипах поведінки в організаціях [24, с. 45].

Для 90-х років ХХ століття були характерні три тенденції. Перша пов'язана з досягненням високої продуктивності праці та її якості шляхом синтезу діяльності людей і використання технологічних факторів виробництва; друга – підсилення уваги не лише до організаційної культури, а й до різних форм демократизації управління, участі рядових працівників у здійсненні управлінських функцій. Наприклад, в Європі, Японії, США загальноновизнано, що майбутнє – за демократизованими формами управління. Третя тенденція – підсилення міжнародного характеру управління.

Таким чином, управління, менеджмент – це міждисциплінарна галузь знань, яка поєднує в собі науку, досвід, управлінське мистецтво. Еволюція

управління в ХХ столітті полягає у використанні досягнень багатьох наук для вирішення головної проблеми – як одержати бажані результати на основі погоджених дій багатьох людей [24, с. 47].

Що ж стосується управління освітою, то ця теорія розроблялася ученими різних країн.

Термін «управління» увійшов до освітянської галузі у другій половині 70-х років, замінивши термін «керівництво». У цей період під впливом ідей теорії соціального управління (праці відомих учених В.Г. Афанасьєва, Д.М. Гвішіані та ін.) розпочинається поступовий перехід від традиційного школознавства до розробки основ внутрішкільного управління.

Традиційне уявлення про керівництво школою розкривалося в таких характеристиках, як:

- цілеспрямований вплив «зверху» суб'єкта на об'єкт керівництва;
- вплив керуючої підсистеми на керовану з метою переведу останньої у якісно новий стан;
- впровадження елементів наукової організації педагогічної праці та інших [24, с. 48].

Філософські, соціологічні і педагогічні погляди вчених на суть управління, що склалися в цих галузях науки до початку 90-х років, відповідали політичним і соціально-економічним умовам розвитку суспільства, характеру командно-адміністративної управлінської системи, яка розглядала об'єкт управління без урахування того, що ним є людина, головна діюча особа життєдіяльності суспільства.

Сьогодні погляди більшості учених на поняття «внутрішкільне управління» і розкриття його сутності базуються на іншій методологічній основі. Для сучасної теорії і практики управління, в тому числі соціально-педагогічними системами, пріоритетними є системний, особистісний, діалогічний підходи [11, с. 34].

Саме ці підходи і орієнтують на врахування в управлінні багатьох чинників:

- тенденцій розвитку освіти; впливу зовнішнього середовища на процеси, що управляються;
- моделювання цілісних педагогічних й управлінських структур, які синтезують стихійне й організоване начало;
- використання діалогічних форм взаємодії тощо [11, с. 35].

Найголовнішим є забезпечення відповідності управляючої підсистеми і підсистеми, що управляється, оскільки лише за умови такої відповідності можливий динамічний розвиток навчально-виховного процесу згідно з метою школи.

Внутрішкільне управління – це діяльність управляючої підсистеми, спрямована на реалізацію мети школи шляхом створення умов (прогностичних, педагогічних, психологічних, кадрових, організаційних, матеріально-фінансових та інших), необхідних для належного розвитку педагогічного процесу [83, с. 37].

Зазначимо, що сьогодні на зміну філософії «впливу» в управлінні школою йде філософія створення умов для взаємодії, співробітництва, партнерства. Тому теорія управління школою доповнюється теорією внутрішкільного менеджменту, яка має особистісну спрямованість. Це суттєво змінює стиль взаємин у вертикальному розподілі праці:

- дозволяє створити атмосферу поваги, довіри й успіху кожного члена шкільного колективу;
- перейти на професійний стиль співробітництва, в процесі якого враховуються індивідуальні особливості кожного педагога, здійснюється особистісно орієнтований підхід до його діяльності;
- створити умови розвитку кожної особистості на основі мотиваційних орієнтацій;
- сприяє формуванню внутрішкільної культури, створенню психологічного комфорту для всіх учасників педагогічного процесу [83, с. 38].

Осмилення ідей менеджменту, їх перенесення до сфери внутрішкільного управління відкрили простір для розробки самостійного специфічного відгалуження управління – педагогічного менеджменту.

Загальновизнаним є той факт, що управління педагогічним процесом здійснює вчитель. Саме він визначає мету і завдання процесу в конкретних умовах, програмує розвиток особистості учня, обґрунтовує систему педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, спрямованість на розв'язання конкретних педагогічних завдань. Діяльність, яку виконує вчитель, називається педагогічною. Педагогічна діяльність – це особливий вид соціальної діяльності, що передбачає передавання від старших поколінь до молодших накопичених людством культури і досвіду, створення умов для їх особистісного розвитку і підготовки до виконання певних соціальних ролей у суспільстві [19].

Педагогічну діяльність здійснюють не лише педагоги, а й батьки, громадські організації, керівники підприємств і установ, різні групи, а також значною мірою засоби масової інформації. Ця діяльність є загальнопедагогічною, тобто такою, яку здійснює кожна людина стосовно самої себе, своїх дітей, товаришів, колег тощо.

Педагогічна діяльність як професійна здійснюється в спеціально організованих суспільством освітніх установах: дошкільних закладах, школах, професійно-технічних училищах, середніх спеціальних і вищих навчальних закладах, закладах додаткової освіти, підвищення кваліфікації і перепідготовки.

Основними видами педагогічної діяльності, яка здійснюється у цілісному педагогічному процесі, є викладання і виховна робота.

З моменту виникнення педагогічної професії за вчителем закріпилась передусім виховна функція. Учитель – це вихователь, наставник. У цьому його громадянське, людське призначення. Тому виховна робота є педагогічною діяльністю, спрямованою на розв'язання завдань усебічного

гармонійного розвитку особистості шляхом організації виховного середовища і управління різноманітними видами діяльності вихованців [19].

Ускладнення процесів суспільного виробництва, розвиток способів пізнання і бурхливе зростання наукових знань у суспільстві спричинили потребу у спеціальній передачі знань, умінь, навичок. У зв'язку з цим із галузі «чистого» виховання в педагогічній професії виділилась відносно самостійна функція – навчальна. Викладанням став вид виховної діяльності, здебільшого спрямований на управління пізнавальною діяльністю учнів [29, с.18].

Водночас успішність навчання багато в чому залежить не тільки від сформованості в учня пізнавального інтересу, а й від досвіду творчої діяльності і ставлення до навчальної діяльності в цілому, тобто не лише від викладання, а й від виховної роботи. У свою чергу, ефективне вирішення виховних завдань залежить від викладання, від позитивних змін у свідомості вихованців, які проявляються в емоційних реакціях, поведінці і діяльності.

Звідси випливає, що навчання і виховання злиті в цілісному педагогічному процесі, який має місце в діяльності педагога будь-якої спеціальності.

Специфіка педагогічної діяльності виявляється насамперед у тому, що за своєю природою вона має гуманістичний характер. У цілісному педагогічному процесі учитель вирішує два завдання – адаптації і гуманізації. Адаптивна функція пов'язана з підготовкою учня, вихованця до певної соціальної ситуації, до конкретних запитів суспільства, а гуманістична – з розвитком його особистості і творчої індивідуальності [31, с. 26].

Суттєвою особливістю педагогічної праці є і те, що вона з початку і до кінця є процесом взаємодії людей. Це посилює роль особистісних взаємин у педагогічній праці і підкреслює важливість моральних аспектів.

Специфічним є і результат педагогічної діяльності – людина, що оволоділа певною частиною суспільної культури, здатна до подальшого саморозвитку і виконання певних соціальних ролей у суспільстві.

Як уже було зазначено, головним органом колективного мислення, соціально-психологічного явища, де обмінюються думками, розв'язують завдання в процесі спільної навчально-виховної діяльності у загальноосвітній школі, є педагогічна рада.

«Сама назва «педагогічна рада», – пише Є. Березняк, – від слова «радитись». І цю ідею демократичної, неформальної, ділової ради з учителями й іншими працівниками школи слід здійснювати якомога повніше» [36, с. 14].

Педагогічна рада – постійно діючий колегіальний орган управління загальноосвітнім навчальним закладом. Створюється в усіх школах, де є не менше трьох учителів. Педагогічна рада здійснює свою діяльність на підставі «Положення про загальноосвітній навчальний заклад», в якому визначено, що робота педагогічної ради проводиться відповідно до потреб навчального закладу. До складу педагогічної ради входять директор, його заступники, учителі, вихователі, педагог-організатор, бібліотекар, лікар, голова батьківського комітету школи. До розширеного складу педради можуть бути запрошені: представники певних організацій, ВНЗ, члени шкільного та класних батьківських комітетів, представники дитячих громадських організацій, батьки, учні. Кількість засідань педагогічної ради визначається їх доцільністю, але не може бути менше чотирьох разів на рік [56].

Головою педагогічної ради є директор. Мета педагогічної ради – найбільш раціонально й ефективно вирішувати актуальні питання навчально-виховного характеру, сприяти розвитку творчої думки педагогічного колективу. Головним завданням педагогічної ради є об'єднання зусиль педагогічного колективу школи на піднесення рівня навчально-виховної роботи, впровадження в практику досягнень педагогічної науки і передового педагогічного досвіду. У великих школах як дорадчий орган при педраді може бути створена наукова-методична рада.

Окрім того, педагогічна рада спрямована на підвищення науково-теоретичного рівня знань учителів і вдосконалення їх педагогічної

майстерності. Саме у цьому випадку вона виступає як важлива форма підвищення кваліфікації [56].

Отже, ефективність діяльності педагогічної ради залежить від багатьох факторів. Але найважливішим з них є реалізація системного підходу до управління школою як складною динамічною соціально-педагогічною системою та керівництва роботою педагогічної ради як колегіального органу управління.

1.2. Правові основи діяльності педагогічної ради

У Положенні про педагогічну раду (див. додаток Б) зазначено, що педагогічна рада є дорадчим органом, створеним для вирішення основних питань діяльності навчального закладу. Педагогічна рада в своїй діяльності керується законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням про навчальний заклад, Статутом середнього загальноосвітнього навчального закладу та іншими нормативними документами, що стосуються її діяльності.

Рада школи, як зазначено у Положенні про середній загальноосвітній навчальний заклад, а також у статуті навчального закладу, обирається на зборах (конференціях). До неї мають пропорційно входити представники від працівників закладу, учнів школи II-III ступенів, батьків і громадськості.

Саме у названих вище документах підкреслюється, що рада як колективна форма управління у широкому розумінні слова має ряд повноважень:

- організовує виконання рішень конференції, спільно з адміністрацією розглядає і затверджує план і режим роботи навчального закладу, здійснює контроль за виконанням Статуту навчального закладу;
- затверджує режим роботи школи;
- підтримує ініціативи щодо удосконалення системи навчання і виховання, заохочення творчих пошуків, дослідницько-експериментальної роботи педагогів;

- сприяє формуванню мережі класів навчального закладу;
- спільно з педагогічною радою визначає доцільність вибору навчальних предметів варіативної частини робочого навчального плану школи;
- приймає рішення про представлення до нагородження випускників навчального закладу;
- вносить пропозиції щодо морального та матеріального заохочення учасників навчального процесу;
- вносить пропозиції директору школи про стимулювання педагогічних й інших працівників школи;
- організовує громадський контроль за харчуванням і медичним обслуговуванням учнів;
- створює умови для педагогічної освіти батьків;
- контролює витрачання бюджетних і позабюджетних коштів;
- спрямовує свою діяльність на поліпшення позакласної роботи з учнями: виступає ініціатором проведення добродійних акцій (ярмарків, конкурсів тощо), сприяє створенню і діяльності центрів дозвілля, залучає батьків, представників громадськості до керівництва гуртками, проведення оздоровчих і культурно-масових заходів з учнями;
- бере участь у засіданнях атестаційної комісії, розподіляє і контролює кошти фонду всеобучу;
- безпосередньо на засіданні ради розглядаються питання родинного виховання, педагогічної освіти батьків, здобуття учнями обов'язкової загальної середньої освіти, заслуховується звіт голови ради, інформація директора та його заступників з питань навчально-виховної і фінансової діяльності [80].

Зазначимо, що нормативною базою діяльності педагогічної ради є Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затверджене Кабінетом Міністрів України, в якому чітко визначено завдання цього дорадчого органу

(автори О. Миколайко, Л. Чернишева, О. Богерук, Н. Мельник, Г. Мовчан)
(див. табл.1.1).

Таблиця 1.1.

Завдання Педагогічної ради загальноосвітнього закладу

Завдання	Класифікація завдань за цільовими установками
1.Забезпечення виконання законодавства про освіту, якості навчання та рівнів державних стандартів	Науково-педагогічне (підвищення рівня викладання предметів, запровадження інновацій)
2.Створення дружного, працездатного колективу	Психолого-педагогічне (забезпечення гуманних стосунків у школі, здійснення психологічної освіти)
3. Формування позитивних мотивацій до розв'язання проблем і питань, винесених на засідання педаради	
4. Формування в кожного члена педради відчуття причетності до спільної діяльності	Проблемне (визначення напрямів роботи над проблемою, розробка концепцій і напрямів розвитку школи)
5. Формування в учителів позитивного педагогічного та креативного мислення	Тематичне (розгляд стану викладання предмета, забезпечення якості навченості учнів)
6. Розвиток у педагогів здатності до рефлексивної взаємодії та інноваційного пошуку	Настановне (аналіз підсумків навчального року, вибір науково-методичної проблеми або розроблення шляхів її реалізації, затвердження плану роботи школи на рік)
7. Формування позитивної «Я-концепції» у вчителів	
8. Забезпечення зростання рівня професійної та методичної компетентності працівників	Підсумкове (переведення учнів у наступні класи, випуск зі школи, нагородження за успіхи в навчанні)
9. Сприяння утвердженню гуманістичних стосунків учителів з учніми	

Щодо інших правових та організаційних умов, то, як уже нами зазначалося, кількість засідань ради загальноосвітнього навчального закладу визначається їх доцільністю, але має бути не рідше чотирьох разів на рік. Очолює раду навчального закладу голова, який обирається зі складу ради.

Рада закладу освіти для ивршення поточних питань може створювати постійні або тимчасові комісії з окремих напрямків роботи. Право скликати раду закладу освіти мають її голова, а також члени ради. Рішення ради приймається більшістю голосів за наявності на засіданні не менше двох третин її членів.

Рішення ради навчального закладу у семиденний термін доводяться до відома педагогічного колективу, учнів, батьків, громадськості. У разі незгоди адміністрації навчального закладу із рішенням ради створюється узгоджувальна комісія у складі представників органів громадського самоврядування, адміністрації, профспілкового комітету, яка розглядає суперечливе питання [71].

Демократичні форми внутрішньошкільного управління передбачають включення педагогів у вирішення повного обсягу важливих проблем життя і діяльності школи з урахуванням і максимальним зближенням інтересів кожного учителя з інтересами держави і суспільства, упровадження економічних важелів і стимулів в організацію спільної роботи педагогів по досягненню реальних результатів навчально-виховної роботи на основі удосконалення стилю спілкування, взаємної поваги і співпраці, високого професіоналізму та єдності педагогічних поглядів учительського колективу.

Одне з головних завдань педагогічної ради – створення дружнього, працездатного педагогічного колективу, в якому кожен почував би себе відповідальним не тільки за доручену йому роботу, а й за всю діяльність школи. Це досягається також, окрім інших заходів, правильним добором питань, які рекомендуються для обговорення педради. Так, обговорення плану роботи школи або звіту методичного об'єднання, кафедри або кого-небудь з учителів на засіданні педради звичайно викликає підвищений інтерес всього колективу; зіставляючи роботу колеги зі своєю власною, кожен намагається використати кращій досвід у своїй роботі [71].

Методичні об'єднання і кафедри всю роботу проводять під керівництвом науково-методичної ради, яка створюється і діє за дорученням

педагогічної ради. В одному випадку методичне об'єднання або кафедри проводить поглиблене опрацювання питань, що виникли на засіданні науково методичної або педагогічної ради, де були дані лише відповідні принципові установки. В інших випадках методичні об'єднання або кафедри заслуховують і узагальнюють досвід окремих педагогів, а потім про результати доповідають науково-методичній або педагогічній раді.

Науково-методична робота в школі за своїм змістом має бути пов'язана з різними формами роботи по підвищенню кваліфікації педагогічних кадрів, тобто з їх курсовою перепідготовкою, діяльність методичних районних об'єднань семінарів і т. ін. Науково-методична робота в школі повинна, з одного боку, продовжувати і закріплювати ту роботу, яка проводилася на курсах і семінарах, а з другого боку – готувати вчителів до наступного циклу підвищення кваліфікації [83, с. 58].

В опублікованому Міністерством освіти України проєкті Закону «Положення про середній заклад освіти» чітко формулюється компетенція такого постійнодіючого дорадчого колегіального органу, як педагогічна рада. Наприклад, у 5-му розділі «Управління середнім закладом освіти» в п. 5.5 зазначено: «...Педагогічна рада:

- розглядає питання вдосконалення і методичного забезпечення навчально-виховного процесу;
- обґрунтовує пропозиції, що надходять від педагогів, організацій, підприємств, установ про моральне та матеріальне заохочення учнів, застосування стягнень, залишення невстигаючих учнів для повторного навчання в тому самому класі або, за певних умов, переведення їх до наступного класу;
- організовує роботу пов'язану з підвищенням кваліфікації педагогічних працівників, розвитком їхньої ініціативності, впровадженням в практику досягнень науки і передового педагогічного досвіду;
- розглядає інші питання діяльності педагогічних працівників» [68].

Рішення, прийняті педрадою, реалізуються, як правило, наказами керівника закладу.

Варто зазначити, що, плануючи роботу педради школи, необхідно чітко усвідомлювати соціальне замовлення школі, зміст державних рішень у сфері освіти і культури, директивних і нормативних документів з управління школою, максимально враховувати невирішені проблеми і реальні можливості школи.

Оскільки термін «рада» школи («педагогічна рада») – від слова «радитись», то цю функцію демократичного неформального спілкування з учителями та іншими працівниками школи треба впроваджувати якомога повніше. Саме в Положенні про педагогічну раду викладені чіткі вказівки і завдання, зміст і функції ради (див. додаток Б).

Юридичними документами, які визначають статус, повноваження й завдання педагогічної ради, як уже неодноразово нами зазначалося, є «Положення про педагогічну раду загальноосвітньої школи» і «Положення про загальноосвітній навчально-виховний заклад».

Зокрема, в «Положенні про загальноосвітній навчальний заклад» сказано:

1. «Директор загальноосвітнього навчального закладу є головою педагогічної ради – постійно діючого колегіального органу управління навчальним закладом» (п. 60).

2. «Робота педагогічної ради проводиться відповідно до загальноосвітнього навчального закладу. Кількість засідань педагогічної ради визначається їх доцільністю, але не може бути менше чотирьох на рік» (п. 61).

3. «Педагогічна рада розглядає питання:

- удосконалення і методичного забезпечення навчально-виховного процесу;
- планування та режиму роботи загальноосвітнього навчального закладу;

- переведення учнів до наступних класів і їх випуск, видачі документів про відповідний рівень освіти, нагородження за успіхи у навчанні;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їхньої творчої ініціативи, впровадження у навчально-виховний процес досягнень науки і передового педагогічного досвіду;
- морального та матеріального заохочення учнів та працівників закладу;
- притягнення до дисциплінарної відповідальності учнів за невиконання ними своїх обов'язків» (п.62) [68].

Головне в роботі педради, особливо під час підготовки – надання методичної допомоги вчителям, вихователям і класним керівникам. Діяльністю педагогічної ради керує директор школи, однак велику організаційну роботу з підготовки рад, з контролю за виконанням рішень веде заступник директора школи з навчально-виховної роботи.

Педагогічна рада школи має забезпечувати два напрями діяльності:

1.Організаційно-педагогічний: затвердження плану роботи школи, розгляд підсумків роботи школи за певний період, випуск і переведення учнів, аналіз педагогічного процесу в школі.

2.Науково-педагогічний: науково-педагогічна проблема школи й шляхи її реалізації, обговорення підсумків наукових досліджень, апробацій передового досвіду. Форми науково-методичної діяльності педради є свідчення кваліфікації педагогічного колективу [58, с. 3].

Серйозну увагу слід приділити підготовці до проведення засідань педради. Варто виділити такі етапи в підготовці й проведенні педрад:

- планування педрад (перспективне планування засідань на певний період);
- підготовка конкретного засідання;
- проведення педагогічної ради;
- організація виконання рішень педради [58, с. 4].

Тематика засідань педрад визначається, як правило, в кінці поточного навчального року, виходячи з проблеми школи, потреб колективу, аналізу стану навчально-виховного процесу, бесід із керівниками проблемно-динамічних груп, активом учителів, батьківським комітетом і учнівськими організаціями.

Перше засідання педради проводять на початку навчального року (в кінці серпня) і присвячують, як правило, аналізу роботи школи за минулий навчальний рік, обговоренню завдань на наступний рік. Обов'язково на першому засіданні затверджується навчальний план роботи школи, варіанти програм, підручників, особливості роботи окремих педагогів (робота за авторськими програмами, апробація педагогічних інновацій). Засідання педради, на якому розглядається питання про допуск до екзаменів, переведення до наступних класів і випуск учнів зі школи, може проводитись у декілька етапів.

Педагогічний колектив школи обирає певну науково-педагогічну проблему, яка значною мірою визначає спрямованість засідань педрад. Внутрішкільна методична робота й самоосвіта вчителів мають бути тематично пов'язані з проблемами, які розглядаються на педагогічних радах [56].

Отже, педагогічна рада школи – колегіальний орган, що покликаний керувати всім навчально-виховним і господарським життям школи. Одним з головних завдань директора школи є створення всіх умов для підвищення авторитету і працездатності ради: рада під його керівництвом займається багатьма питаннями шкільного життя, піддає в окремих випадках критичній оцінці діяльність педагогічного колективу школи і окремих його працівників, спрямовані на поліпшення навчання і виховання учнів. Це здійснюється шляхом тісного зв'язку педагогічної ради з методичними об'єднаннями і кафедрами, з батьківським активом і окремими членами шкільного колективу.

1.3. Функції та завдання педагогічної ради

Педагогічна рада – найважливіша і найбільш демократична форма роботи учительського колективу, який діє з метою розв'язання навчальних проблем, удосконалення навчально-виховного процесу й підвищення професійної майстерності педагогів. Педагогічна рада – вищий колегіальний орган управління, який реалізує вияв громадської думки педагогічного колективу.

Говорячи про педагогічну раду як системо утворюючий чинник розвитку закладу, тобто як про важливий засіб управління цілісним навчально-виховним процесом, то варто наголосити на технології управління розвитком школи за допомогою системи педагогічних рад. Таким чином, оновлення змісту освіти слід починати з перегляду підходів до проведення засідань педради.

Технологія сучасної педради передбачає зміну стратегії управління педагогічним процесом таким чином, щоб учитель із «незаперечного авторитету» став уважним і зацікавленим співрозмовником і співучасником процесу пізнання [53].

Сучасна педагогічна рада є поліфункціональною. Так, відомий учений-педагог Г. Селевко пропонує наступну класифікацію функцій:

1. Управлінська (адміністративна) функція. Поділяється на підфункції: законодавчі; наради; узагальнено-діагностичні; планово-прогностичні; експертно-контролюючі; корекційні.

2. Методична, яка передбачає інформаційний, узагальнено-аналітичний, розвивальний, навчальний та активізуючий напрями.

3. Виховна, поділяється на підфункції: індивідуально-формуюча; колективно-формуюча; мотиваційно-цільова; світоглядно-ідеологічна; організаційно-виховна.

4. Соціально-педагогічна функція полягає в комунікації, координації та інтеграції зусиль, захисті дитячих та вчительських колективів, дотримання правових норм [71].

Пріоритетність кожної з названих вище функцій залежить, перш за все, від цільових установок педагогічного колективу та його керівників.

Управлінські (адміністративні) функції педагогічної ради включають такі різновиди:

- законодавчі: виражаються в колективних рішеннях, які приймаються відкритим голосуванням і є обов'язковими до виконання кожним працівником;
- узагальнено-діагностичні: проведення дослідно-експериментальної роботи, соціальних, психологічних та медичних обстежень;
- планово-прогностичні: обговорення перспектив розвитку, планування діяльності колективу;
- експертно-контролюючі: заслуховування звітів, заключення про діяльність педагогічних працівників, про виконання педагогами та учнями Статуту ЗНЗ, єдиних вимог до учнів;
- коректуючі: внесення змін і поправок в плани роботи у зв'язку зі змінами державної політики, соціального замовлення [71].

Методичні функції педагогічної ради:

- інформаційна: повідомлення про стан навчально-виховного процесу та шляхи його удосконалення; про досягнення педагогічної науки, пропаганда перспективного досвіду;
- узагальнююча: аналіз стану навчально-виховного процесу, рівня викладання, рівень навчальних досягнень та вихованості учнів, узагальнення й аналіз педагогічного досвіду;
- розвиваюча: розвиток педагогічної майстерності, оволодіння формами, методами та прийомами навчання, які дають найбільший ефект, використання досвіду педагогів-новаторів, інших навчальних закладів, застосування прогресивних навчальних технологій;
- навчаюча: підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом різних форм передачі знань, умінь, навичок педагогічної майстерності;

- активізуюча: активізація зусиль педагогічного колективу, всіх ланок методичної служби: науково-методичної ради, методичних комісій, методичного кабінету і роботи кожного педагога над своєю методичною темою [71].

Виховні функції педагогічної ради спрямовані на формування індивідуальності кожного працівника, свідомої дисципліни педагогічного колективу, допомога в збагаченні та розкритті індивідуальності кожного педагога [71].

Соціально-педагогічні функції полягають в:

- комунікації, зв'язку педагогічного колективу з батьками, учнями, з педагогічними колективами інших загальноосвітніх закладів;
- координації та інтеграції зусиль суб'єктів виховання: ЗНЗ, сім'ї, громадських організацій; погодженні, встановленні цілеспрямованих зв'язків, послідовності дій;
- захисті учнів та педагогічних працівників, виконання правових норм по відношенню до учасників педагогічного процесу (здорових умов роботи і навчання, харчування, соцзабезпечення, прийому на роботу та звільнення) [71].

Говорячи про педагогічну раду загальноосвітнього закладу як про засіб управління цілісним навчально-виховним процесом, зазначимо, що, відповідно до вимог сьогодення, педагогічна рада виконує ще ряд інших функцій, а саме:

- формує завдання і напрямки розвитку шкільного колективу;
- конкретизує зміст освіти, виховання і розвитку учнів, рекомендує форми і методи організації навчально-виховного процесу;
- розв'язує педагогічні проблеми, які пов'язані з удосконаленням навчально-виховного процесу і забезпеченням його якості;
- здійснює планування, організацію і регулювання навчально-виховного процесу в школі, його контроль і аналіз;

- аналізує стан викладання навчальних предметів, ефективність роботи методичних об'єднань, груп класів, стан позакласної виховної роботи і приймає обґрунтовані рішення;
- розробляє систему педагогічного впливу, який спрямований на науково-методичне забезпечення всіх перспектив розвитку школи;
- організовує роботу щодо підвищення кваліфікації педпрацівників, розвитку їхніх творчих здібностей, стимулювання самоосвіти і саморозвитку;
- пропагує та сприяє впровадженню у практику роботи педколективу нових педагогічних ідей, інноваційних технологій навчання і виховання, передового педагогічного досвіду;
- вносить пропозиції про дострокову атестацію окремих учителів, присвоєння звань, кваліфікаційних категорій чи позбавлення їх у випадку невідповідності якості роботи педагога одержаному званню, категорії;
- здійснює підготовку і проведення атестації педпрацівників школи [84].

Окрім того, діяльність педагогічної ради полягає у тому, що цей колегіальний орган розглядає такі питання:

- удосконалення і методичного забезпечення навчально-виховного процесу;
- планування та режиму роботи загальноосвітнього навчального закладу;
- переведення учнів до наступних класів та їх випуску, видачі документів про відповідний рівень освіти, нагородження за успіхи у навчанні;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їхньої творчої ініціативи, впровадження у навчально-виховний процес досягнень науки і передового педагогічного досвіду;
- морального та матеріального заохочення учнів (вихованців) і працівників закладу;

– притягнення до дисциплінарної відповідальності учнів за невиконання ними своїх обов'язків [58, с. 8].

З метою удосконалення роботи педагогічної ради необхідно насамперед глибоко усвідомити її найголовніші завдання:

– об'єднання зусиль педагогів у розв'язанні актуальних проблем навчально-виховного процесу, підвищення якості навчання і виховання учнів;

– визначення «дерева цілей» діяльності педагогічного колективу, дальньої, середньої та близької перспектив якості навчання і виховання учнів;

– впровадження в практику роботи педколективу досягнень психолого-педагогічної науки та передового педагогічного досвіду.

Отже, педагогічна рада повинна забезпечити дві функції: організаційно-педагогічну (затвердження плану роботи школи, розгляд підсумків роботи за певний період, випуск і переведення учнів, аналіз педагогічного процесу тощо); науково-методичну (обговорення шляхів реалізації науково-педагогічних проблем, над якими працює заклад, підсумків наукових досліджень, апробації передового педагогічного досвіду, результатів упровадження педагогічних інновацій тощо).

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Педагогічна рада школи – колегіальний орган, що покликаний керувати всім навчально-виховним і господарським життям школи. Одним з головних завдань директора школи є створення всіх умов для підвищення авторитету і працездатності ради: рада під його керівництвом займається багатьма питаннями шкільного життя, піддає в окремих випадках критичній оцінці діяльність педагогічного колективу школи і окремих його працівників, спрямовані на поліпшення навчання і виховання учнів. Це здійснюється шляхом тісного зв'язку педагогічної ради з методичними об'єднаннями і кафедрами, з батьківським активом і окремими членами шкільного колективу.

Ефективність діяльності педагогічної ради залежить від багатьох факторів. Але найважливішим з них є реалізація системного підходу до управління школою як складною динамічною соціально-педагогічною системою та керівництва роботою педагогічної ради як колегіального органу управління.

Педагогічна рада повинна забезпечити дві функції: організаційно-педагогічну (затвердження плану роботи школи, розгляд підсумків роботи за певний період, випуск і переведення учнів, аналіз педагогічного процесу тощо); науково-методичну (обговорення шляхів реалізації науково-педагогічних проблем, над якими працює заклад, підсумків наукових досліджень, апробації передового педагогічного досвіду, результатів упровадження педагогічних інновацій тощо).

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ РАД В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

2.1. Специфіка та тематика педагогічних рад в навчальному закладі

Як уже неодноразово зазначалося, однією із найважливіших і найбільш демократичних форм роботи учительського колективу з метою розв'язання навчальних проблем, а також удосконалення навчально-виховного процесу й підвищення професійної майстерності педагогів є педагогічна рада [56].

Специфікою педагогічної ради у навчальному закладі у першу чергу є те, що одним із напрямків роботи керівництва школи є участь в плануванні, підготовці, проведенні педагогічних рад, здійснення методичного забезпечення педагогічної ради, створення умов для підвищення авторитету та працездатності ради, залучення педагогів до активної участі в підготовці і проведенні педагогічних рад.

Говорячи про тематику педагогічних рад в навчальному закладі, перш за все детальніше розглянемо специфіку типів, форм, методів, склад учасників названого виду управління [46].

Так, за метою підготовки та проведення педагогічні ради як орган управління у навчальному закладі поділяють на:

- традиційні;
- сучасні інтегровані (модернізовані, модифіковані);
- нетрадиційні.

Традиційні педагогічні ради бувають:

- доповідь з обговоренням;
- доповідь із співдоповідями.

Нетрадиційні педагогічні ради бувають:

- аукціон методичних ідей;
- дебати;
- диспут;
- ділова гра;
- засідання-дослідження;
- захист інноваційних технологій;
- круглий стіл;
- проблемний стіл;
- семінар-практикум та ін.

За складом учасників педагогічні ради поділяють на:

- постійно діюча (участь всього колективу);
- розширена (за участю учнів, батьків і т.д.);
- об'єднана з іншим педагогічним колективом;
- обмежена (за кількістю учасників).

За місцем та роллю у навчально-виховному процесі педагогічні ради поділяють на:

- тактичну (визначає поточні завдання школи);
- стратегічну (вироблення ліній поведінки колективу, системи спільних поглядів);
- стартову (установча);
- поточна;
- підсумкова;
- позачергову [45].

Зміст роботи педагогічної ради визначається основними нормативними й законодавчими актами в галузі освіти, а також відповідно до напрямів реформування освітньої галузі.

Варто зазначити, що у процесі реалізації завдань реформування кожний освітній заклад враховує стан навчально-виховної роботи і її результативність, тобто рівень освітніх досягнень учнів, їх розвиток і вихованість, умови роботи навчального закладу тощо [45].

Важливе місце в організації та підготовці педагогічної ради займає розробка тематики цього виду діяльності, яка передбачає визначення кількості питань на одне засідання, обсяг інформації, тривалості засідання, відповідальних за його підготовку.

Педагогічний досвід щодо керування навчально-виховним процесом доводить, що оптимальною кількістю питань, які розглядаються на засіданні педради, може бути два. Одне з них основне, яке розглядає актуальні аспекти діяльності педагогічного і учнівського колективів, друге – інформаційного характеру [39, с. 13].

Хоча конкретних та обов'язкових вимог щодо вибору тематики засідань педради науковці-педагоги не визначають, загальними вимогами до визначення тематики засідань педради є:

1. Питання мають бути актуальні, сприяти поліпшенню навчально-виховного процесу й роботи вчителів загалом.
2. Варто враховувати проблемне питання, над яким працює відділ освіти тощо.
3. Планування роботи педради рекомендується здійснювати на перспективу – 5 років, розподіливши по роках загальні теми до основної проблеми, над якою працює школа.
4. Тематику педрад визначають на кожен рік згідно перспективного плану. Можна вносити корективи [39, с.14].

Тематика педагогічної ради навчального закладу розробляється з урахуванням особливостей та потреб конкретного навчального закладу і спрямована на глибоке розкриття питання та максимальне залучення вчителів до участі в його обговоренні. Спрямованість тематичних засідань педради значною мірою визначається науково-педагогічною проблемою, над реалізацією якої працює загальноосвітній навчальний заклад.

Тематика засідань педради, як правило, визначається в кінці навчального року, виходячи з проблеми школи, потреб педколективу, аналізу стану навчально-виховного процесу, бесід з керівниками проблемно-динамічних

груп, активом учителів, батьківським колективом і учнівськими організаціями.

Ефективність діяльності педагогічної ради значною мірою залежить від чіткості й конкретності планування тематики її засідань, що повинна бути спрямована на розв'язання проблем навчально-виховного характеру, які вирішуються в поточному році, й завдань, які з них випливають: враховувати рівень досягнень психолого-педагогічної науки, стан роботи в закладі, ступінь вирішення педагогічним колективом певних проблем [8, с. 14].

Однак, основними загальними вимогами до тематики засідань педагогічної ради є актуальність, науковість, педагогічна доцільність, наступність і перспективність [8, с. 15]. Наприклад, питання про стан викладання предметів, освітніх досягнень учнів, рівень їх вихованості й розвитку планується так, щоб розглядати кожен із предметів не рідше одного разу на п'ять років.

Проблеми, які розглядаються на засіданні педагогічної ради, можна поділити на дві групи: науково-педагогічні й організаційно-педагогічні.

До науково-педагогічних проблем можна віднести питання, пов'язані з удосконаленням навчально-виховного процесу, впровадженням у практику результатів наукових досліджень, передового педагогічного досвіду, підведенням підсумків творчого пошуку педагогів тощо [13, с. 9].

Наведемо перелік таких проблем:

1. Забезпечення наступності в роботі початкової і середньої ланок школи.
2. Розвиток пізнавальної активності учнів у процесі вивчення навчальних дисциплін.
3. Організація самостійної роботи учнів на уроках.
4. Реалізація диференційованого підходу до учнів на уроках.
5. Формування в школярів національної самосвідомості.
6. Взаємодія школи, сім'ї і громадськості у вихованні школярів.

7. Реалізація у навчально-виховному процесі особистісно- орієнтованих педагогічних технологій.

8. Діяльність педагогічного колективу щодо розвитку творчих здібностей учнів.

9. Формування в учнів здорового способу життя.

10. Робота педагогічного колективу школи з формування у школярів комп'ютерної грамотності.

Організаційно-педагогічні проблеми – це питання, пов'язані з організацією навчально-виховного процесу [13, с. 10].

Структура річного циклу педрад складається з 4-5 засідань.

Перша педрада – аналітико-плануюча – проводиться на початку навчального року і присвячується аналізу підсумків попереднього року, прийняттю річного плану та орієнтації на вирішення проблем.

Остання – підсумкова – визначає результати навчального року, допуск до іспитів, переведення до наступного класу (може проводитися у декілька етапів) тощо.

Решта – тематичні з проміжними підсумками [22, с. 28].

Перше засідання педради проводиться до початку навчального року, в кінці серпня, і присвячують, як правило, аналізу роботи навчального закладу за минулий навчальний рік та обговоренню завдань на наступний. Обов'язково на першому засіданні затверджується навчальний план роботи школи, варіанти програм, підручників, особливості роботи окремих педагогів (робота за авторськими програмами, апробація педагогічних інновацій). Засідання педради, на якому розглядається питання про допуск до екзаменів, переведення до наступних класів і випуск учнів зі школи, може проводитись у декілька етапів.

На першому засіданні потрібно ознайомити присутніх з річним планом роботи навчального закладу та подати на затвердження радою навчального закладу, про використання годин варіативної складової робочого навчального плану, про поділ класів на групи при вивченні окремих

предметів, про стан методичної роботи в освітньому окрузі, про роботу бібліотеки та забезпечення учнів шкільними підручниками, про стан оздоровлення та харчування учнів, затвердити варіанти програм, підручників, особливості роботи окремих педагогів (робота за авторськими програмами, апробація педагогічних інновацій) тощо [22, с. 29].

Наприклад, засідання педради, на якому розглядається питання про допуск до складання ДПА, переведення у наступні класи та випуск учнів, може проводитись у декілька етапів.

Ще однією особливістю шкільних педагогічних рад, на яку потрібно звертати увагу керівникам навчальних закладів (організаторам педрад), є те, що потрібно свого роду відходити від формалізму в проведенні такого виду колективних видів роботи, оскільки у більшості з них заслуховуються повідомлення класних керівників, а точніше, цифрові дані про кількість учнів у класі, їх освітні досягнення, наявність учнів з високим рівнем навчальних досягнень, учнів з особливими потребами тощо. Ці дані необхідні, але їм має передувати стислий аналіз роботи вчителів з класним колективом учнів, виявлення невикористаних резервів, накреслення конкретних шляхів удосконалення наявних результатів [25, с. 47].

Оскільки ці засідання педради є стандартними, доцільно класного керівника озброїти орієнтовною пам'яткою, яка може бути побудована за таким алгоритмом:

1. Охарактеризуйте особливості учнівського колективу.
2. Дайте аналіз результатів навчально-виховної роботи в класі.
3. Вкажіть основні фактори, які вплинули на покращення успішності та якості освітніх досягнень учнів.
4. Вкажіть основні причини, які спричинили зниження якості навчальних досягнень учнів, рівня їх вихованості та розвитку.
5. Підготуйте статистичні дані про стан успішності учнів класу.
6. Дайте пропозиції щодо подальшого удосконалення навчально-виховної роботи в класі [25, с. 48].

Вчити педагогів умінню правильно висвітлювати питання, а також давати відповіді на поставлені питання – один із шляхів подолання формалізму в оцінці їх праці, її результативності.

Позачергове (позапланове) засідання педради може бути присвячене підсумкам атестації роботи освітнього закладу. На таких засіданнях обов'язково заслуховується доповідь директора установи чи голови атестаційної комісії (перевіряючого), а також представника відповідного органу освіти.

Позапланове засідання педради – одне з найважчих, оскільки багато чого неможливо запрограмувати, передбачити. Тому тут важливі об'єктивність в оцінці роботи закладу в цілому та конкретно кожного вчителя і класу з боку перевіряючих; правильна позиція керівництва та адекватна реакція педколективу на наявні недоліки в роботі. Позиція директора має бути принциповою, самокритичною, об'єктивною [32, с. 11].

Проводити таке засідання педради директор повинен з посиленням почуттям відповідальності, для чого йому необхідно заздалегідь ознайомитись зі змістом довідки про перевірку навчального закладу, для того, щоб забезпечити здорову атмосферу засідання педради, надати йому відповідного спрямування, що сприяло б удосконаленню навчально-виховного процесу [32, сч. 12].

Отже, з огляду на вищезазначене, ми окреслили такі загальні вимоги до визначення тематики засідань педагогічної ради у загальноосвітньому навчальному закладі:

- питання мають бути актуальні для всього колективу, виходити з його потреб, сприяти поліпшенню навчально-виховного процесу й роботи вчителів загалом;
- слід враховувати проблему, над якою працює місто, область, район тощо;

- періодично аналізувати, які питання вже розв'язані педколективом, а над якими необхідно ще працювати;
- планування роботи педради рекомендується здійснювати на перспективу – 5 років, розподіливши по роках загальні теми відповідно до основної проблеми, над якою працює школа. Крім цих питань, у рамках кожного навчального року визначаються й інші актуальні проблеми;
- тематику педрад визначають на кожен рік відповідно до перспективного плану. Можна уносити корективи до тематики залежно від завдань, які стоять перед освітою;
- доцільно залучити членів педколективу до визначення тематики педрад шляхом опитування чи анкетування;
- доцільно щорічно розглядати на засіданнях педради питання стану виховної та методичної роботи в школі.

Окрім того, ми визначили орієнтовну тематику педагогічних рад для навчальних закладів (додаток Г), обираючи які, керівництво (організатори) здійснюватимуть ефективне управління навчально-виховним процесом того чи іншого загальноосвітнього навчального закладу.

З огляду на це педагогічний колектив школи має обрати певну науково-педагогічну проблему, яка значною мірою визначає спрямованість засідань педрад. Внутрішкільна методична робота й самоосвіта вчителів мають бути тематично пов'язані з проблемами, які розглядаються на шкільних педагогічних радах.

Отже, педагогічна рада навчального закладу повинна бути тим органом, котрий об'єднує всіх працівників школи, батьків, дітей спільною турботою про сьогодення і майбутнє шкільного життя і ми повинні змінити про неї уявлення як про щось надто заформалізоване і таке, чого не можна модернізувати.

2.2. Алгоритм підготовки до засідання шкільної педагогічної ради

Технологія проведення шкільної педагогічної ради включає: визначення теми; підготовча робота; об'єднання творчої (ініціативної) групи; складання плану підготовки чергового засідання педради; підготовка проекту рішення педради [13, с. 9].

Одним із важливих етапів є підготовка до проведення педагогічної ради у навчальному закладі, яку доцільно розпочати за 1-2 місяці до дати проведення. Підготовчу роботу розпочинають із видання наказу «Про підготовку до засідання педради». Контроль за підготовкою до педради здійснюється поетапно: за місяць, за півмісяця, за тиждень.

Циклограма педагогічної ради у загальноосвітньому закладі має таку структуру:

1. Наказ, розпорядження – робоча (творча) група – заходи.
2. Педрада. Проведення – обговорення – прийняття рішення – наказ.
3. Шляхи реалізації рішення. Уроки, позакласні заходи – робота методоб'єднань, інших методичних формувань – моніторинг освітніх досягнень учнів, рівня їх розвитку та вихованості – вивчення, узагальнення і впровадження досвіду. Етап післядії – оформлення методичних матеріалів, аналіз та рефлексія.
4. Підсумки зняття з контролю. Проміжна і кінцева інформація на педраді, методраді, нараді при директорові тощо [22, с. 34].

Важливе місце в роботі керівника (управлінця, організатора) займає підготовка до чергового планового, тематичного засідання педради. Процес підготовки засідання педради включає: узгодження його теми, ознайомлення з літературою щодо визначеного питання, вивчення шкільної документації, розробку плану підготовки до педради, створення комісії (робочої або творчої групи) для її підготовки.

До складу такої комісії (творчої, робочої, динамічної групи) входять керівники методичних об'єднань, проблемно-динамічних груп, найбільш

досвідчені вчителі. Доцільно до підготовчої роботи залучити якнайбільшу кількість зацікавлених осіб з метою всебічного вивчення проблеми, збору потрібної інформації.

Комісія розробляє план підготовки до педради, який може складатися за такою схемою:

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальна особа

Так, важливим елементом у підготовці до педагогічної шкільної ради є робота творчої (ініціативної) групи. До складу творчої групи входить директор школи та один з його заступників. До роботи у творчій групі педради доцільно залучити бібліотекаря, практичного психолога.

Завдання творчої групи:

- розробити план підготовки й проведення педради;
- опрацювати необхідну науково-педагогічну та методичну літературу;
- зібрати фактичний матеріал та глибоко його проаналізувати.

У разі потреби творчу групу поділяють на мікрогрупи, які працюватимуть над виконанням своїх завдань.

Робота творчої групи передбачає розробку пам'яток, програм спостережень, анкет, проведення досліджень, відвідування уроків і позакласних заходів, вивчення шкільної документації тощо [22, с.36].

Ще одним важливим елементом у підготовці до педагогічної ради у навчальному закладі є оголошення про проведення засідання педагогічної ради.

Зміст оголошення про проведення засідання педради.

1. Дата проведення педради.
2. Тема. Порядок денний.
3. Місце проведення.
4. Склад творчої групи з підготовки педради.

5. Список рекомендованої літератури.
6. Питання до педради.
7. Графік проведення відкритих уроків, позакласних заходів.
8. Графік внутрішньшкільного контролю.
9. Тези основної доповіді.
- 10.Є ідея!
- 11.Проект рішення.
- 12.Пам'ятки, поради щодо виконання рішення.
- 13.Увага! На контролі! [22, с. 38].

Загальновідомим в педагогічній діяльності та теорії управління є факт, що педагогічну раду потрібно детально готувати. За 1,5-2 місяці до початку педагогічної ради проводиться нарада у присутності директора, на якій визначається дата й уточнюються тема й питання, які будуть обговорюватися на засіданні педагогічної ради, створюється комісія по її підготовці. Комісія визначає заходи й організовує їх реалізацію. У план заходів можуть бути включені:

- відвідування уроків і позакласних заходів адміністрацією школи й комісією;
- взаємовідвідування уроків і позакласних заходів;
- вивчення результатів контрольних робіт, усних опитувань, олімпіад, оглядів, анкетування вчителів і учнів;
- бесіди з батьками учнів;
- організація виставок творчих робіт учнів й учителів школи тощо [45].

Окреслимо алгоритм підготовки педагогічної ради:

1. Планування тематики педагогічної ради на рік.
2. Видача наказу про підготовку до педагогічної ради.
3. Засідання методичної ради з питання підготовки педради.
4. Створення ініціативної групи з підготовки засідання педагогічної ради.
5. Формування творчих груп з підготовки окремих питань роботи пед-

ради.

6. Складання плану підготовки і проведення педагогічної ради.
7. Складання списку рекомендованої літератури. Вивчення вчителями теоретичних основ питань і проблем, що виносяться на педраду.
8. Визначення об'єктів вивчення (вчителі, стан викладання навчальних предметів, аспекти діяльності класних керівників, виховання учнів).
9. Оформлення стенду в методичному кабінеті «Готується педагогічна рада».
10. Збір, обробка, аналіз та узагальнення необхідної інформації про об'єкти вивчення.
11. Створення моніторингу питань, що виносяться на педраду. Використання результатів внутрішньошкільного контролю.
12. Робота з учителями та запрошеними, що мають виступити на педагогічній раді.
13. Підготовка методичної виставки, ілюстративного матеріалу.
14. Розробка проекту рішення [49].

Найскладнішим під час підготовки до педагогічної ради є визначення питань, які розкривають сутність теми, їх визначення – допомагає зосередити увагу на найбільш суттєвому.

Важлива роль під час підготовки до педагогічної ради надається діяльності методичного активу вчителів, які глибоко вивчають теорію питання, наявний педагогічний досвід, результативність самоосвіти, організують взаємовідвідування уроків, готують тематичні виставки тощо. Доцільно підготувати невеличку виставку методичних матеріалів, вивісити список літератури тощо [49].

Успішність роботи засідання педради значною мірою залежить і від своєчасного та систематичного контролю за його підготовкою з боку директора, який знайомиться з роботою кожного члена комісії щодо підготовки засідання педради, надає відповідну допомогу. На нараді при директорові обговорюється хід підготовки засідання педради, зміст доповіді і проект рішення засідання.

Зазначимо, що надзвичайно важливим фактором підвищення ефективності засідання педагогічної ради, а в подальшому і реалізації її рішень є якість доповіді. Основу її змісту мають бути покладені провідні ідеї державної політики в галузі освіти, досягнення психолого-педагогічної науки з даної проблеми, моніторингові дослідження стану її вирішення в школі. Доповідь має містити в собі аналіз діяльності педагогічного колективу в цілому та окремих його членів щодо питання, яке розглядається, досягнень та недоліків у роботі учасників навчально-виховного про-матеріали спостережень, досліджень, об'єктивні та достовірні факти з життя школи, порівняльні дані, обґрунтовані висновки та судження, її і накликають позитивну реакцію педколективу, забезпечують необхідний зворотній зв'язок зі слухачами.

В основній частині доповіді необхідно викласти сутність теми педагогічної ради, на завершення зробити короткі висновки й сформулювати рекомендації щодо покращення роботи з відповідного питання. Якщо планується співдоповідь, то вона висвітлює частину питань теми; містить конкретний ілюстративний матеріал з теми засідання; розкриває окремий аспект чи фрагмент теми. Її завдання – посилити окремі положення доповіді, поглибити їх зміст, продемонструвати позитивні й негативні приклади з їх докладним аналізом [63, с. 7].

Структура доповіді повинна бути чіткою, логічною, послідовною вдатися з дуже короткого вступу, змістовної (основної) частини та висновків, рекомендації щодо покращення роботи з відповідного питання.

Саме тому заздалегідь визначається доповідач і готується проект рішення педагогічної ради. За 10-12 днів до початку педагогічної ради на нараді з директором обговорюються тези доповіді й проект рішення, підводяться підсумки проведеної роботи, робиться висновок про ступінь готовності до педагогічної ради. За тиждень до початку педагогічної ради педагогічний колектив школи знайомлять з проектом рішення [63, с. 8].

Кожен виступ учителя на засіданні педагогічної ради має бути конструктивним, аргументованим, логічним, насиченим конкретними пропозиціями щодо удосконалення навчально-виховного процесу.

У зв'язку з цим учителів потрібно вчити активно, по-діловому виступати на засіданнях педради, виконуючи такі вимоги:

- дотримуватись чіткого регламенту виступів (5—7 хв.);
- виступати відповідно до питання, яке обговорюється, давати конкретні пропозиції до рішення;
- сприяти створенню спокійної та ділової обстановки;
- робити критичні зауваження об'єктивно та обґрунтовано;
- сприймати критику як фактор, що сприяє покращенню якості роботи [49].

Окрім того, виступи на засіданні педагогічної ради повинні бути спрямовані на аналіз конкретних прикладів з особистого досвіду роботи; питань, розкритих у доповіді й співдовіді.

Велике значення має також культура проведення засідання педради: дотримання етичних норм спілкування, адміністративна культура, ділова атмосфера.

Слід враховувати мотиви, які змушують учителів виступати, забезпечувати доцільну послідовність та спрямованість при суворому дотриманні регламенту. Обговорення має носити дискусійний характер.

Директор як голова засідання педради забезпечує активність учителів тактовними і уважним ставленням до виступаючих, створенням ділової та доброзичливої атмосфери; підтримкою ініціативи вчителів, впевненості кожного вчителя в тому, що до його думки прислуховуються і враховують під час прийняття рішення [51, с. 3].

Проведення засідань педагогічної ради є показником рівня творчої атмосфери в колективі, його професіоналізму.

У прийнятому рішенні, перш за все, дуже стисло викладається теоретична основа теми обговорення, дається її обґрунтування, чітко і точно формулюються

завдання, які ставляться перед учителями та адміністрацією, перераховуються шляхи і методи реалізації завдань із визначенням відповідальних осіб і строків виконання [51, с. 4].

Готуючись до засідання педагогічної ради у навчальному закладі як керівникові (голови педради), так і усім її членам слід керуватися такими загальними порадами та прикінцевими положеннями:

1. Директору школи слід пам'ятати, що засідання педради можна проводити лише за умови його належної підготовки.

2. Протоколи педради, її рішення є показником управлінської культури та стилю роботи керівника школи.

3. Після проведення чергового засідання педради директор школи або ініціативна група виконує самоаналіз із метою визначення недоліків, прорахунків під час підготовки та її проведення (Чи аналізували виконання рішень попередньої педради? Яку організаційно-методичну роботу провадили з підготовки до педради? Чи доцільна форма педради? Чи якісно підготовлена основна доповідь? Якість і конкретність рішення. Активність членів педради. Чи були створені умови для зацікавлення, розвитку ініціативи та творчості вчителів? Чи дотримано регламент? Культура проведення педради. Результативність діяльності педради, упровадження її рішень у практику роботи тощо).

4. Головним критерієм оцінювання діяльності педради є конкретні наслідки: як упроваджують у практику роботи ухвалені рішення, як поліпшують результативність навчально-виховного процесу.

5. Педагогічну раду слід розглядати як особливу технологію роботи з педагогічним колективом.

6. Доцільно вести активну пошукову діяльність щодо впровадження сучасних інноваційних форм та методів в організації діяльності педагогічної ради школи [55, с. 19].

Окрім того, готуючись до засідання педагогічної ради, директору школи слід пам'ятати, що на підвищення ефективності роботи педагогічної ради впливають такі фактори:

- знання і дотримання вимог нормативних документів, які регламентують діяльність педагогічної ради в навчальному закладі;
- знання теоретичних основ щодо ролі й функцій педагогічної ради;
- обізнаність із кращим досвідом підготовки і проведення засідання педагогічної ради;
- актуальність питання, яке розглядається, уміння творчо використовувати теорію і практику з проблеми, що обговорюється;
- реальність підготовки до засідання, наявність достатньої аналітичної інформації;
- дотримання демократичного стилю в управлінні школою, залучення до підготовки й проведення педагогічної ради широкого кола педагогів;
- дотримання професійної етики у спілкуванні з колегами: культура проведення засідання;
- активна, зацікавлена участь усього педагогічного колективу в організації і проведенні педагогічної ради;
- вміння спрогнозувати результати як фактор поліпшення навчально-виховного процесу в школі [67, с.31].

Отже, своєчасна та систематична підготовка до засідання педагогічної ради у навчальному закладі, а вподальшому і контроль за виконанням рішень педради, інформація на черговому засіданні про стан реалізації попередніх рішень дисциплінує педколектив, підвищує його відповідальність за розв'язання поставлених завдань, сприяє удосконаленню роботи загальноосвітнього навчального закладу.

2.3. Етапи організації та проведення педагогічних рад у школі

Проведення засідань педагогічної ради є показником рівня творчої атмосфери в колективі, його професіоналізму. Тому організація та проведення педагогічної ради у навчальному закладі вимагає від її голови та членів серйозного підходу до цього виду колективного обговорення певних проблем [23, с. 7].

Окремі науковці в галузі педагогіки рекомендують планувати роботу педагогічної ради на 3-5 років, розподіливши за роками основні теми відповідно до провідної проблеми, над якою працює загальноосвітній заклад в даний період.

Зазначимо, що ефективність організації та проведення шкільної педагогічної ради у першу чергу залежить від чітко накресленого алгоритму ведення засідання педагогічної ради, а саме:

1. Починати засідання у призначений час.
2. Доповісти про кількість членів педагогічної ради, присутніх та відсутніх, причини їх відсутності.
3. Затвердити відкритим голосуванням порядок денний.
4. Затвердити регламент роботи педагогічної ради та дотримуватись його.
5. Інформувати про виконання рішень попереднього засідання педагогічної ради.
6. Надати слово доповідачу, співдоповідачу, виступаючим.
7. Запропонувати виступаючим висувати конструктивні ідеї, корисні для всіх і реальні для виконання.
8. Стежити за реакцією членів педагогічної ради, увагою, дисципліною, сприяти їх участі в роботі засідання.
9. У разі потреби під час засідання коригувати виступи діловими репліками, спрямовувати виступаючого, дотримуватись порядку денного.

10. Не допускати закритих для обговорення тем, некоректних зауважень, бути толерантним, прислухатись до думки інших, критикувати конструктивно.

11. Підбити підсумки після обговорення проблеми, окреслити шляхи вирішення питання, що розглядається.

12. Зачитати проект рішення педагогічної ради і після внесення доповнень, змін, уточнень затвердити його відкритим голосуванням.

13. Оголосити закінчення роботи педагогічної ради.

14. Надати можливість членам педагогічної ради виступити з довідками, зауваженнями щодо ведення засідання [10, с. 5].

У плануванні роботи педагогічної ради можна виділити наступні етапи:

- планування роботи педагогічної ради (на перспективу, на навчальний рік та на кожне окреме засідання);
- підготовка конкретного засідання;
- проведення засідання педагогічної ради;
- організація виконання прийнятих педагогічною радою рішень;
- контроль за реалізацією прийнятих рішень [10, с.6].

Можна виділити декілька етапів технологічного процесу організації та проведення педагогічних рад:

Перший етап – теоретичний, який передбачає:

- визначення перспективних тем педагогічних рад на 3 роки у відповідності із науково-методичною проблемою, концепцією розвитку навчального закладу, метою й завданнями, прогнозованими результатами;
- планування тематики педагогічних рад на навчальний рік на основі аналізу діяльності навчального закладу за попередній рік. Завчасне (до 1 вересня) ознайомлення педагогічного колективу з тематикою засідань педрад та затвердження її на першому засіданні педагогічної ради.

Другий етап – організаційний, який передбачає:

- складання плану проведення педагогічної ради, вибір форми проведення, уточнення мети й завдань;

- добір методів дослідження (спостереження, бесіди, анкетування дорослих, тестування, вивчення наукової літератури, нормативно-законодавчих документів, моделювання, експеримент, узагальнення перспективного педагогічного досвіду);

- створення робочої групи з проведення педагогічної ради, розподіл обов'язків, делегування повноважень.

Третій етап – моніторинговий – збір інформації за підсумками дослідження та здійснення аналізу отриманої інформації.

Четвертий етап – практичний – проведення засідання педагогічної ради й прийняття рішення.

П'ятий етап – аналітично-регулюючий:

- аналіз ефективності роботи педагогічної ради на нараді при директорові;
- робота щодо виконання попередньо ухвалених рішень;
- контроль за виконанням рішення педагогічної ради [16, с.59].

Кожне засідання педагогічної ради слід починати з повідомлення про кількість присутніх і відсутніх членів педагогічної ради (вказати на причини їх відсутності). Потім затверджується порядок денний роботи засідання. Далі з інформацією про стан виконання рішення попередньої педагогічної ради виступає, як правило, директор (за інформацією жодних рішень педагогічної ради не приймає). У разі невиконання окремих пунктів рішення попередньої педагогічної ради колективу повідомляються причини й заходи щодо забезпечення їх виконання [16, с. 60].

На ефективність роботи педагогічної ради впливає чітке дотримання регламенту (доповідь 25-30 хвилин, співдоповідь 10–15 хвилин, виступ 5-7 хвилин).

На результативність педагогічної ради також впливає оптимальність прийнятого рішення, в якому стисло викладається теоретична основа теми обговорення, дається її обґрунтування, чітко й точно формулює завдання, які ставляться перед учителями й адміністрацією школи, перераховуються

шляхи й методи реалізації завдань із визначенням відповідальних осіб і строків виконання.

Для ведення протоколу засідань педагогічної ради обирається секретар. Рішення педагогічної ради приймаються простою більшістю голосів при наявності на засіданні не менше двох третин її членів. При рівній кількості голосів вирішальним є голос голови педагогічної ради школи.

Рішення педагогічної ради фіксується в спеціальному протоколі, сторінки якого нумеруються упродовж календарного року. У протоколі вказують такі реквізити: рішення педагогічної ради (назва виду документа), дата проведення педагогічної ради, заголовок до тексту, текст, підписи голови й секретаря засідання [16, с. 60].

Директор школи відповідає за якість ведення книги протоколів педради. Тут фіксують перебіг обговорення питань і прийняття рішень на засіданнях педради.

Реквізити протоколу:

- Назва типу документа.
- Дата проведення засідання.
- Заголовок до тексту.
- Підписи голови й секретаря [16, с. 61].

Протоколи нумеруються упродовж навчального року. Рішення педради приймаються більшістю голосів за наявності на засіданні не менше 2/3 його членів. При рівній кількості голосів вирішальним є голос голови педради.

Текст протоколу складається з двох частин: вступної й основної. У вступній частині вказуються прізвища та ініціали голови і секретаря засідання, кількість присутніх і відсутніх на засіданні, порядок денний засідання з переліком питань, які підлягають розгляду, із зазначенням доповідачів по кожному з них. Основний текст протоколу викладається за розділами: «СЛУХАЛИ», «ВИСТУПИЛИ», «ПОСТАНОВИЛИ». Підписи голови та секретаря на протоколі є обов'язковими. Книгу протоколів засідання педагогічної ради зберігають 25 років.

Директор школи своїм наказом затверджує рішення педагогічної ради. У разі його незгоди з рішенням педагогічної ради він повідомляє про це відділ освіти міської (районної) державної адміністрації. Завідуючий відділом освіти виносить остаточне рішення із суперечливого питання.

Рішення педагогічної ради повинно відображати суть питання, що обговорюється, кожний пункт формулюється чітко, лаконічно, коротко; вказується виконавець рішення (директор школи, заступник директора, вчитель, вихователь), визначають строки виконання пунктів рішення, а також шляхи контролю за їх реалізацією [16, с. 61].

Для того, щоб рішення педагогічної ради було оптимальним, воно повинно відповідати таким вимогам:

- бути науково обґрунтованим, своєчасно прийнятим;
- природньо впливати із ситуації, що склалася;
- відповідати таким принципам: повага до особистості вчителя, учня, гуманізм, віра в людину; опора на її позитивні риси;
- бути результатом усвідомленого наукового аналізу ситуації і водночас оригінальним, нешаблонним;
- забезпечувати аргументованість, без якої рішення не має педагогічної цінності;
- висвітлювати суть питання, яке розглядається;
- мати оптимальну кількість пунктів (5-7);
- бути чітким, лаконічним, конкретним;
- адресувати кожний пункт рішення конкретно вчителю чи групі вчителів із вказівкою, що і коли їм необхідно зробити;
- передбачити терміни виконання не більше 1,5–2 місяців, тобто до чергового засідання (у випадку, коли розглядаються стратегічні завдання, які вимагають довгострокового виконання);
- бути конструктивним, відображати єдині вимоги, розраховані на певний позитивний результат;

- забезпечувати розуміння необхідності рішення всіма виконавцями;
- враховувати індивідуальні можливості виконавців, особисті якості, здібності, досвід як основу для реального його виконання;
- чітко визначати організацію проміжного й підсумкового контролю за виконанням рішення;
- забезпечувати зняття з контролю виконаних рішень [73, с. 28].

Рішення педагогічної ради ставиться адміністрацією на контроль, приймається адміністративне рішення (наказ по навчальному закладу), накреслюються шляхи реалізації його попередніх рішень дисциплінує педагогічний колектив, підвищує його відповідальність за розв'язання поставлених завдань, сприяє удосконаленню роботи школи.

Алгоритм реалізації рішень педагогічної ради:

1. Постановка рішення на контроль (занесення його до журналу контролю, книги наказів, картки контролю тощо).
2. Прийняття адміністративного рішення (видання наказу, проведення нарад, засідань методичних об'єднань тощо).
3. Розробка шляхів реалізації рішення (планування педагогічних заходів щодо його реалізації; складення графіків відкритих уроків; проведення теоретичних семінарів, навчально-методичних тренінгів; вивчення і впровадження кращого досвіду роботи й апробація різних педагогічних інновацій; проведення моніторингових досліджень тощо).
4. Організація проміжних форм контролю (відвідування уроків, факультативів, курсів за вибором, позакласних заходів; проведення директорських контрольних робіт, зрізів навчальних досягнень учнів, вивчення рівня їх розвитку та вихованості; анкетування, співбесіди з учнями, учителями, батьками тощо).
5. Аналіз стану реалізації рішень.

6. Зняття з контролю (інформування педагогічного колективу про остаточне виконання рішення педагогічної ради; відмітка про це в журналі або картці контролю) [73, с. 29].

Важливим фактором ефективного проведення засідання шкільної педагогічної ради є приміщення та матеріали для роботи педради. Для засідання відводиться світле просторе приміщення, що має гарну звукоізоляцію, вентиляцію, нормальну температуру повітря. Оформлюється наочність, готується електронна презентація до змісту педради. У цьому ж приміщенні доцільно розмістити виставку літератури із запропонованої теми, творчі роботи вчителів, учнів, наочні посібники, дидактичний матеріал. Матеріали для проведення педради розкладають заздалегідь для кожного її учасника. Підготовка включає естетичне оформлення [73, с. 30].

Однак, організовуючи засідання педагогічної ради в начальному закладі, варто пам'ятати і про можливі недоліки в роботі педради:

- одноманітність тематики;
- відсутність належної підготовчої роботи;
- поверховість обговорення визначених питань;
- неконкретність рішень;
- відсутність контролю їх виконання;
- низька результативність роботи;
- формалізм;
- перетворення педради на інструктаж, авторитарний стиль;
- слабкий зв'язок теорії та практики, абстрагованість доповідей;
- виявлення штатних виступаючих;
- низький рівень активності педагогів;
- опір інноваціям, відсутність ініціативи від керівника закладу [73, с. 30].

Врахування керівниками навчальних закладів наведених нами недоліків, можливих при організації засідання педагогічної ради у школі, дозволить їм правильно та ефективно провести зазначений вид управлінської діяльності.

Таким чином, для ефективного проведення педагогічної ради як основного органу внутрішньошкільного управління як голові, так і членам педради варто користуватися таким алгоритмом-пам'яткою ведення засідання педради:

Блок № 1. Тривалість – до 5 хвилин.

- Починати засідання в призначений час, чітко. Відкриває засідання педради її голова, який нагадує загальні правила роботи педради.
- Доповісти про кількість членів педради, присутніх та відсутніх, причини їх відсутності.
- Затвердити відкритим голосуванням порядок денний.
- Затвердити регламент роботи педради та дотримуватися його.
- Проінформувати про виконання рішень попереднього засідання педради [69, с. 102].

Блок № 2. Тривалість доповіді та співдоповідей – 25-30 хвилин. Відповіді на запитання – 3-4 хвилини. Виступи вчителів – до 10 хвилин. Обговорення висловлених пропозицій – до 30 хвилин. Загальна тривалість – 1 година 15-20 хвилин.

- Надати слово доповідачу, співдоповідачу, виступаючим.
- Запропонувати виступаючим висувати конструктивні ідеї, корисні для всіх, реальні для виконання.
- Стежити за реакцією членів педради, увагою дисципліною, сприяти їх участі в роботі засідання.
- У разі потреби під час засідання коригувати виступи діловими репліками, спрямовувати виступаючого, дотримуватись порядку денного.
- Не допускати закритих для обговорення тем, некоретних зауважень, бути толерантним, прислухатись до думки інших, критикувати потрібно конструктивно.
- Підбити підсумки після обговорення проблеми, накреслити шляхи вирішення питання, що розглядається [69, с. 103].

Блок № 3. Тривалість – до 5 хвилин.

- Зачитати підготовлений заздалегідь проект рішення педради і після внесення доповнень, змін, уточнень затвердити його відкритим голосуванням.

- Оголосити закінчення роботи педради.

- Надати можливість членам педради виступити з довідками, зауваженнями щодо ведення засідання педради [69, с. 103].

Загальна тривалість засідання – від 1,5 до 2, 5 годин залежно від обраної форми та мети проведення. По закінченні педради доцільно провести анкетування її учасників. Анкетою оцінюється практичність, доступність, науковість, актуальність, насиченість та глибина змісту, активізація уваги, рівень організації педради [69, с. 104].

Значним недоліком при організації та проведенні педагогічної ради в навчальному закладі є формалізм та стереотипи. Щоб позбутися цих чинників, потрібно врахувати такі фактори:

1. Членам педради пропонують підготувати відповіді на запитання: «Чи все запропоноване на педраді під силу колективу?», «Що Ви конкретно пропонуєте для виконання окремих справ?», «У яких заходах ви хотілиби взяти активну участь, могли б стати організатором, надати певну допомогу?», «Як необхідно організувати роботу, щоб план був реалізований?».

2. Порушувати актуальні проблеми, уникати розгляду одних і тих самих питань із року в рік.

3. Спланувати роботу педради на перспективу (5 років), розподіливши за роками основні теми педради відповідно до провідної проблеми, над якою працює школа.

4. До підготовки засідань слід залучати якомога більшу кількість учителів.

5. Педрада повинна бути генератором цікавих ідей, експертною радою з експериментальної роботи освітньої установи.

6. Педрада – орган, який об'єднує всіх загальною турботою про сьогоднішній і завтрашній день школи, спонукає до пошуку, творчості, підтримує в колективі атмосферу довіри, взаєморозуміння й поваги.

7. Використовувати нетрадиційні форми проведення засідань педради.

8. Використовувати інтерактивні форми проведення педради, зосереджуючи увагу на вправах-криголамах, вправах-прийнятті спільних правил, створенні малих груп, заповненні «робочих листків», мозковій атаці, рольових та ділових іграх [63, с. 12].

Отже, заздалегідь продумана організація та правильне проведення педагогічної ради в загальноосвітньому закладі сприятиме ефективності навчально-виховного процесу, підвищенню рівня професійності педагогів, злагодженій діяльності колективу.

2.4. Інтерактивні методи в організації засідання педагогічних рад в навчальних закладах

Демократичні форми внутрішньошкільного управління передбачають включення педагогів у вирішення повного обсягу важливих проблем життя і діяльності школи з урахуванням і максимальним зближенням інтересів кожного учителя з інтересами держави і суспільства, упровадження економічних важелів і стимулів в організацію спільної роботи педагогів по досягненню реальних результатів навчально-виховної роботи на основі удосконалення стилю спілкування, взаємної поваги і співпраці, високого професіоналізму та єдності педагогічних поглядів учительського колективу [61].

Саме педагогічна рада як орган колективно-колегіального управління тепер мусить змінювати старі педагогічні уявлення та орієнтири. На наш погляд, саме це є основою того, що називається новими підходами до підготовки та проведення педагогічних рад. Впровадження нових підходів, безумовно,

передбачає наступність і подальший розвиток усього позитивного й передового, що було в традиційних підходах [56].

На зміну традиційним приходять нові форми проведення педагогічних рад в навчальному закладі: педрада з елементами тренінгу, педрада – «круглий стіл», педагогічний аукціон, методична панорама, педрада – ділова гра, педагогічна дискусія, багатоступенева та багатоступенна педрада, педагогічно-методичний фестиваль, психолого-педагогічний ринг тощо [53].

Варто зазначити, що в діяльності педради виділяють три основних напрями. По-перше, питання, винесені на її розгляд, повинні бути цікаві всім. По-друге, до підготовки педрад потрібно залучати якомога більшу кількість модераторів, створювати творчі групи, що вирішували би перспективні завдання. По-третє, педрада повинна бути не тільки генератором цікавих ідей, а й експертною радою експериментальної роботи освітньої установи.

Як було нами зазначено вище, сучасна педагогічна рада є поліфункціональною. Серед її функцій можуть бути виділені такі групи:

- управлінські (адміністративні), що включають такі різновиди – законодавчі, дорадчі, діагностичні, планово-прогностичні, експертно-контролюючі, коригувальні;
- методичні функції педагогічної ради – інформаційні, узагальнюючі, аналітичні, розвивальні, навчальні, активізуючі;
- виховні функції педагогічної ради складаються з індивідуально-формуєчих, колективно-утворюєчих, мотиваційно-цільових, світоглядно-ідеологічних та організаційно-виховних;
- соціально-педагогічні функції педагогічної ради містять у собі комунікативні, інтегруючі, координуючі, захисні [53].

З огляду на це, за методикою підготовки та проведення педагогічні ради бувають традиційні, нетрадиційні.

За формою (традиційні) – доповідь з обговоренням; доповідь зі співповіддю; серія повідомлень; на основі роботи проблемних груп; семінар-практикум.

За формою (нетрадиційні) – методичний день; у формі КТС (колективна творча справа); диспут-дискусія; творчий звіт; конкурс; аукціон; фестиваль; ділова гра; «круглий стіл»; педагогічний консилиум; презентація [53].

Основний недолік традиційної форми педагогічної ради з доповіддю – низька активність педагогів. Цього недоліку можна уникнути, якщо вибрати актуальну проблему та залучити до її обговорення всіх учасників педагогічної ради, організувавши ряд проблемних творчих груп.

Окреслимо детальніше специфіку організації та проведення педагогічної ради традиційної форми у навчальному закладі:

1. ЕТАП РОЗРОБКИ – здійснюється методичною радою. Основна проблема поділяється на кілька підтем, що пропонується розробити групам учасників педагогічної ради, скомплектованим за ознакою їхньої причетності, компетентності, досвіду в даній області. Публікується загальний план ради, питання для обговорення, бібліографія.

2. ЕТАП ПІДГОТОВКИ (творчі проблемні групи). Підготовку до педагогічної ради одночасно проводять проблемні групи разом з адміністрацією, предметні кафедри та методичні об'єднання, методичний кабінет. Розробляються плани роботи педагогічної ради [55, с. 19].

Кожна група одержує завдання: вивчити стан проблеми на своїй ділянці. До роботи групи підключаються (допомагають) члени адміністрації, керівники методичних об'єднань.

Проблемні групи разом з адміністрацією:

- займаються розробкою питань до педагогічної ради;
- проводять анкетування педагогів та учнів;
- продумують серію допоміжних заходів (теоретичні семінари, предметні тижні, методичні дні);
- відвідують уроки та позакласні заходи;
- допомагають педагогам у систематизації матеріалу з обраної проблеми;

- вивчають документацію освітньої установи;
- розробляють пам'ятки;
- готують оголошення про майбутню педагогічну раду;
- розробляють проект рішення та рекомендації [55, с. 20].

Гласність і стимулювання підготовки педагогів до педагогічної ради забезпечуються тим, що в учительській за місяць або більше вивішується плакат-оголошення про майбутню педраду. На ньому – дата, тема, час, місце, цілі та задачі педради, порядок денний, запитання до педагогів, а також список літератури з обговорюваної проблеми.

3. ЕТАП ПРОВЕДЕННЯ. Тривалість педагогічної ради за часом 2-2,5 години. Голова педагогічної ради нагадує про вимоги до виступаючих:

- уміти слухати та не переривати оратора;
- думка кожного повинна бути почута, урахована та прийнята;
- думки та пропозиції треба сформулювати чітко та коротко;
- чужа думка повинна поважатися, але при цьому треба висловлювати і свою;
- доводити свою точку зору, спираючись на аналіз шкільної ситуації, факти, дані й висновки не тільки педагогіки, а й психології, фізіології, дефектології та інших наук;
- вносити конкретні пропозиції, точно їх адресувати. Критикувати по-діловому, принципово. Не допускати емоційних сплесків, пам'ятати, що емоції різко знижують результативність обміну думками [55, с. 21].

До недоліків традиційних рад на основі доповіді можна віднести:

- авторитарний стиль, перетворення ради в якийсь інструктаж;
- поверхневе обговорення поставлених проблем;
- слабкий зв'язок теорії із практикою, абстрактність доповідей;
- майже повна відсутність самостійної діяльності педагогів;
- поява платних виступаючих;
- низька результативність [12, с. 47].

Нові (нетрадиційні) форми проведення педагогічної ради перетворили її на мозковий центр, штаб передової думки, лабораторію майстерності педагогів. Саме ці форми перетворюють педраду в орган, який об'єднує вчителів, батьків, учнів спільною турботою про сьогоднішнє і майбутнє шкільного життя, дозволяє відстоювати свою позицію, створює умови для підвищення педагогічної майстерності, змушує шукати ефективні форми роботи з дітьми, надихає на творчу співпрацю на підставі особистісно орієнтованого навчання і виховання підростаючого покоління, дає можливість почувати себе Вчителем – і знову сумніватися, шукати, апробувати, творити... [12, с. 53]

Нетрадиційні форми проведення педрад досягають своєї мети, якщо в колективі панує доброзичлива обстановка, вчитель з радістю йде на роботу, адміністрація розуміє проблеми вчителя, завжди допомагає їх розв'язанню, бачить у кожному педагогові та учневі творчу особистість, створює оптимальні умови для плідної роботи.

Саме нетрадиційна педрада знаходить виходи, здавалося б, із безвихідних ситуацій, докопується до самої суті, до справжніх причин, приймає іноді несподівані, часом ризиковані рішення, які ведуть до позитивного результату.

Педагогічні інновації пов'язані сьогодні із застосуванням інтерактивних (англ. *inter* – взаємний, *aci* – діяти) методів у навчальній та виховній діяльності вчителя, в управлінській діяльності керівника навчального закладу. «Інтерактивний» означає здатність взаємодіяти в процесі бесіди або діалогу з чимось (комп'ютером) або кимось (людиною) [25, с. 46].

Найбільш відомими формами інтерактивних методів, які доцільно використовувати і при проведенні педагогічних рад, є «Велике коло», «Дзига», «Акваріум», «Дебати», «Мозковий штурм», «Джигсоу» [25, с. 47].

Наприклад, за методом «Велике коло» група учасників процесу розміщується у великому колі. Ведучий формулює проблему, після чого протягом 10 хвилин кожен індивідуально записує свої пропозиції для її розв'язання. Учасники по колу зачитують свої пропозиції, група уважно вислуховує (не критикуючи) і голосує за кожним пунктом: включити чи не включити його в загальне рішення, фіксоване на

дошці. Цю методику доцільно використовувати, якщо необхідно швидко визначити шляхи розв'язання певної проблеми.

Метод «Акваріум» — форма діалогу, коли групі пропонують обговорити проблему «перед очима глядачів». Кожна мала група обирає того, кому вона може довірити вести діалог. Це може бути й кілька бажаючих. Усі інші виступатимуть у ролі глядачів. Цей метод дає можливість побачити кожного «збоку», зрозуміти, як відбувається спілкування, яка реакція на чужу думку, як аргументовано кожен тезу, як улагоджують конфлікт, що може назривати в процесі дискусії. Кожен глядач має можливість порівняти почуте з особистою думкою та зробити певні висновки [37].

Метод «Джигсоу» використовують для навчання або обговорювання в групах, склад яких змінюється в процесі роботи. Його специфіка полягає в тому, що кожен член первинної групи стає експертом одного з аспектів теми, яку вивчають в експертних групах. Після опрацювання своїх частин теми кожен учасник навчає інших, повернувшись до первинної групи, тобто учасники процесу вчать одне одного. Головна мета полягає в тому, щоб усі члени колективу однаково повно вивчили всі аспекти заданої провідної теми. Після того, як повністю завершився процес навчання та контролю в навчальних групах, здійснюється індивідуальна оцінка знань всіх учнів або формулюється загальне рішення [37].

Для ведення педагогічної ради доречним вбачається обрання найбільш доступної та ефективної форми — індивідуальної, парної та групової роботи. Наведемо приклад використання методів, що значною мірою підвищують ефективність проведення педагогічної ради.

Індивідуальна робота **за методом «вільного письма»** полягає в тому, що автор протягом 5-7 хвилин викладає на папері свої думки з проблеми, щоб з'ясувати, усвідомити, обміркувати певні ідеї або інформацію. Оскільки, за умовами даної методики, не слід звертати увагу на такі елементи письма, як граMATика та орфографія, увага кожного зосереджується на вільному потоці думок, в ході якого суттєво активізується процес мислення. Не менш важливим

елементом, з психолого-педагогічної точки зору, є вміння учасників взяти на себе відповідальність за висловлювання особистого погляду, бути впевненими у сприйнятті аудиторією своїх думок [37].

Результати індивідуальної роботи за методом «Вільного письма» обговорюють у парах протягом певного часу. У ході обговорення доцільно кілька разів змінити склад творчих пар з метою подальшого обміну інформацією та розширення її змісту.

Об'єднавшись, пари утворюють групи, які складають спільний заключний проект, використовуючи напрацьовані в парах тексти. Група обирає спікера, який презентує результати її роботи.

Нові форми педрад, без перебільшення, перетворили їх на «мозковий центр», штаб передової думки, лабораторію майстерності педагогів. Наприклад, найбільш ефективними серед нетрадиційних форм проведення педагогічних рад у навчальному закладі, є педрада-диспут «Навчати чи виховувати?», педагогічна рада – захист інновацій, педагогічна рада – ділова гра (додаток Д).

Отже, педагогічна рада сучасного навчально-виховного комплексу мусить функціонувати не лише як орган розгляду, а й як орган вирішення життєво важливих питань. Вона може і повинна стати інструментом колективного управління навчальним закладом, допомогти розвинути творче мислення вчителя.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Педагогічна рада сучасного навчального закладу мусить функціонувати не лише як орган розгляду, а й як орган вирішення життєво важливих питань. Вона може і повинна стати інструментом колективного управління навчальним закладом, допомогти розвинути творче мислення вчителя.

Завчасно продумана організація та правильне проведення педагогічної ради в загальноосвітньому закладі сприятиме ефективності навчально-виховного процесу, підвищенню рівня професійності педагогів, злагодженій діяльності колективу.

Своєчасна та систематична підготовка до засідання педагогічної ради у навчальному закладі, а вподальшому і контроль за виконанням рішень педради, інформація на черговому засіданні про стан реалізації попередніх рішень дисциплінує педколектив, підвищує його відповідальність за розв'язання поставлених завдань, сприяє удосконаленню роботи загальноосвітнього навчального закладу.

Педагогічна рада сучасного навчального закладу повинна бути тим органом, котрий об'єднує всіх працівників школи, батьків, дітей спільною турботою про сьогоднішнє і майбутнє шкільного життя, ми повинні змінити про неї уявлення як про щось надто заформалізоване і таке, чого не можна модернізувати.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ В СПЕЦІАЛІЗОВАНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ № 1 М. БЕРДИЧЕВА

3.1. Основні напрями роботи та тематика педагогічних рад у спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева

Спеціалізована загальноосвітня школа № 1 м. Бердичева – це перша та єдина у місті Бердичеві спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов.

З 2016 р. спеціалізовану загальноосвітню школу № 1 очолила І. А. Тонкошкура – випускниця школи 1990 р., депутат міської ради, яка продовжила ті хороші традиції, які були засновані її попередниками, і вносить у навчальний процес перспективні задуми та творчі ідеї, спільно з педагогами-колегами реалізуючи актуальні навчальні проекти. Під управлінням директора 68 педагогів, які здійснюють навчання і виховання учнів на основі стандартів Нової української школи. У своїй роботі учителі орієнтуються на важливі та основні аспекти формули Нової української школи, – зауважує І. А. Тонкошкура. – Тут маємо на увазі розвиток основних, життєво важливих компетентностей, які необхідні для успішної самореалізації випускників школи в сучасному та мінливому суспільстві: спілкування українською мовою та поглиблене вивчення іноземних мов, загальнокультурну компетентність, формування і розвиток громадянської позиції молоді людини та ін. [http://berdpo.info/news/misto/pershiy_shkoli_mista_berdicheva_pershi_150_id13317.html].

Сьогодні спеціалізована загальноосвітня школа № 1 м. Бердичева має гарну репутацію в місті та поза його межами. Використання новітніх навчальних технологій, створення атмосфери домашнього затишку,

доброзичливості, взаєморозуміння між учнями та вчителями, дали можливість школі успішно працювати впродовж багатьох років.

Відзначимо, що в 2020-му році спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева виповнилося 150 років. Таким чином, фактично 150 років рухається стежкою життя Бердичівська спеціалізована школа № 1.

На сьогоднішній день, якщо становлення школи та розвиток порівнювати з рухом човника країною Дитячих сердець, то човник уже прибув на зупинку «Ювілейна». На цій зупинці присутні велика кількість педагогів, які працювали та продовжують трудитися у навчальному закладі. На цій зупинці присутні всі ті, хто свого часу закінчив спеціалізовану ЗОШ № 1, а також привів до неї на навчання власних дітей, а пізніше – й своїх онуків. Упродовж півтора століття велика кількість висококваліфікованих учителів дарували свої знання і серця, тепло та постійну турботу вихованцям школи [http://berdpo.info/news/misto/pershiy_shkoli_mista_berdicheva_pershi_150_id13317.html].

Спеціалізована загальноосвітня школа № 1 м. Бердичева – це повний комплекс освітньо-виховних послуг для дітей від 2 до 18 років, який включає в себе підготовчу групу, початкову, основну і середню школу.

Навчально-виховний процес у спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева, у першу чергу, забезпечує:

- розвиток особистості дитини;
- індивідуальний підхід до учня;
- супровід тьюторів для дітей з особливими потребами;
- використання передових педагогічних методик;
- оптимальну (10-15) кількість учнів у класах;
- постійну участь психолога в навчально-виховному процесі;
- викладання іноземних мов (англійська, німецька, російська, французька та польська). Є можливість вибору іноземної мови;
- дошкільну підготовку в садочку;
- 3-6-ти разове якісне харчування (сніданок, обід, полуденок, вечеря);

- відкриті довірчі відносини між вчителем та його вихованцем;
- комфортний психологічний клімат.

Спеціалізована загальноосвітня школа № 1 м. Бердичева постійно працює над своєю репутацією, суттю своєї діяльності. Її індивідуальність полягає в тому, що вона і концептуально, і методичними прийомами відрізняється від інших шкіл.

Тут навчаються учні з усіх районів міста. Як уже зазначалося, у класах невелика кількість дітей, що дозволяє реально застосовувати індивідуальний підхід, диференціацію при роботі з дітьми. Це, разом з постійною підтримкою психологів, сприяє комфортній психологічній атмосфері під час навчання та відпочинку дітей, робить умови перебування дитини досить комфортними. Завдання школи полягає у формуванні емоційно-комфортної атмосфери в класі (школі) і мотивації до навчання.

У спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева, як і в інших загальноосвітніх закладах, постійно діючим колегіальним органом управління навчальним закладом є педагогічна рада школи.

Головою педагогічної ради є директор школи І. А. Тонкошкура. До складу педагогічної ради спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 м. Бердичева входить увесь науково-педагогічний колектив – усього 68 осіб.

Структура річного циклу педрад у спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева складається із 6-ти засідань.

Перша педрада – аналітико-плануюча – проводиться на початку навчального року і присвячується аналізу підсумків попереднього року, прийняттю річного плану навчального закладу та орієнтації на вирішення проблем, пов'язаних із навчально-виховним процесом у школі. На першому засіданні зазвичай керівник педради знайомить присутніх з річним планом роботи спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 м. Бердичева та подає його на затвердження радою навчального закладу; обговорюються питання щодо використання годин варіативної складової робочого навчального плану, про поділ класів на групи при вивченні окремих предметів, про стан

методичної роботи в освітньому окрузі, про роботу бібліотеки та забезпечення учнів шкільними підручниками, про стан оздоровлення та харчування учнів. Окрім того, затверджуються варіанти програм, підручників, особливості роботи окремих педагогів (робота за авторськими програмами, апробація педагогічних інновацій тощо).

Остання – підсумкова – визначає результати навчального року, допуск до іспитів учнів, переведення до наступного класу (може проводитися у декілька етапів) тощо. Усі інші педради – тематичні з проміжними підсумками, тобто обговоренні поточних питань навчально-виховної діяльності школи.

Планування, підготовка, проведення педагогічних рад, а також здійснення методичного забезпечення педагогічних рад, створення умов для підвищення авторитету та працездатності рад, залучення педагогів до активної участі в підготовці і проведенні педагогічних рад – один із напрямів роботи директора Гонкошкура Ірини Анатоліївни та заступника директора з навчально-виховної роботи Марини Панчук.

Окреслемо алгоритм підготовки педагогічної ради в спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева:

1. Планування тематики педради на рік.
2. Наказ про підготовку до педради (див. додаток Ж).
3. Засідання методичної ради з питання підготовки педради.
4. Створення ініціативної групи з підготовки засідання педагогічної ради (див. додаток Ж).
5. Складання плану підготовки й проведення педагогічної ради (див. додаток Ж).
6. Вивчення вчителями теоретичних основ питань і проблем, що виносяться на педраду.
7. Визначення об'єктів вивчення (учителі, стан викладання предметів, аспекти діяльності класних керівників тощо).
8. Збір, обробка, аналіз та узагальнення необхідної інформації про

об'єкти вивчення.

9. Створення моніторингу питань, що виносяться на педраду.
10. Робота з учителями та запрошеними, які мають виступати на педраді.
11. Підготовка методичної виставки, ілюстративного матеріалу.
12. Розробка проекту рішення.

Важливим етапом в організації навчально-виховного процесу загалом та підготовці проведення педагогічної ради зокрема у спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева є розробка тематики педрад, яка передбачає визначення кількості питань на одне засідання, обсяг інформації, тривалості засідання, відповідальних за його підготовку.

Вона розробляється з урахуванням особливостей та потреб названого навчального закладу і спрямована на глибоке розкриття питання та максимальне залучення вчителів до участі в його обговоренні. Спрямованість тематичних засідань педради значною мірою визначається науково-педагогічною проблемою, над реалізацією якої працює спеціалізована загальноосвітня школа № 1 м. Бердичева.

З огляду на вище зазначене та враховуючи те, що педагогічна рада навчального закладу повинна бути тим органом, котрий об'єднує всіх працівників школи, батьків, дітей спільною турботою про сьогодення і майбутнє шкільного життя, питання мають бути актуальні, сприяти поліпшенню навчально-виховного процесу й роботи вчителів загалом.

Окрім того, педагогічна рада спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 м. Бердичева **розглядає питання:**

- удосконалення і методичного забезпечення навчально-виховного процесу;
- планування та режиму роботи школи;
- варіативної складової робочого навчального плану;
- переведення учнів до наступних класів і їх випуску, видачі документів про відповідний рівень освіти, нагородження за успіхи у навчанні;

- підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їхньої творчої ініціативи, впровадження у навчально-виховний процес досягнень науки і передового педагогічного досвіду;

- участі в інноваційній та експериментальній діяльності школи, співпраці з вищими навчальними закладами та науковими установами;

- морального та матеріального заохочення учнів та працівників школи;

- морального заохочення батьків або осіб, які їх замінюють, та громадських діячів, які беруть участь в організації навчально-виховного процесу;

- притягнення до дисциплінарної відповідальності учнів, працівників школи за невиконання ними своїх обов'язків.

Наведемо тематику педагогічних рад на 2019–2020 н.р.

ТЕМИ ПЕДАГОГІЧНИХ РАД

на 2019–2020 навчальний рік

Серпень, 2019 року

Тема "Особливості організації навчально-виховного процесу в сучасній школі. Визначення пріоритетних напрямів діяльності школи на сучасному етапі"

1. Аналіз роботи педагогічного колективу щодо реалізації освітніх завдань у 2018-2019 навчальному році та визначення основних аспектів розвитку системи шкільної освіти у 2019-2020 навчальному році.

2. Обговорення і затвердження річного плану роботи на 2019-2020 навчальний рік.

3. Про оцінювання варіативної складової навчального плану спецкурсів, курсів за вибором.

4. Про організацію Державного стандарту початкової освіти в 1-4 класах, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

5. Про заборону збору коштів працівниками школи.

6. Проведення навчальних екскурсій та навчальної практики в 5-8,10 класах.
7. Про дотримання педагогічної етики.
8. Про результати ЗНО-2019: успіхи, проблеми, шляхи підвищення якості знань.
9. Про затвердження річного робочого навчального плану. Вибір модулів з фізичної культури, трудового навчання, технологій; розподіл годин варіативної складової.
10. Про режим роботи школи в 2019-2020 навчальному році.
11. Про затвердження кандидатур випускників 11-го класу на нагородження золотими й срібними медалями.
12. Про затвердження кандидатур випускників 9-го класу на отримання свідоцтв з відзнакою.
13. Про організацію гарячого харчування.
14. Різне

Жовтень, 2019 року

Тема «Створення в колективі навчального закладу умов для науково-дослідницької роботи педагогів та учнів; обмін передовими педагогічними ідеями, розвиток творчої співпраці»

- 1.«Проектування творчого зростання вчителя та учня в системі особистісно зорієнтованого діяльнісного навчання й виховання на засадах інтеграції змісту освіти».
- 2.Оцінка ефективності реалізації проблеми формування готовності сучасного педагога до впровадження інноваційних технологій у педагогічну практику.
- 3.Забезпечення наступності навчально-виховного процесу ДНЗ та загальноосвітня школа.
4. Підвищення фахової майстерності вчителів. Інноваційні підходи до творчої індивідуальної діяльності учнів з метою виховання в них стійкої

позитивної мотивації навчальної діяльності як важливого фактора формування соціальної активної особистості.

5. Стан викладання та рівень навчальних досягнень учнів з російської мови та світової літератури, англійської мови, фізичної культури.

6. Хід атестації педагогічних працівників у 2018-2019 навчальному році.

7. Робота класних керівників, щодо профілактики правопорушень та злочинності, СНІДу, наркоманії, алкоголізму.

8. Про результати перевірки планування класними керівниками виховної роботи та якості її виконання у I семестрі 2018-2019 н.р.

9. Про проведення профорієнтаційної роботи в школі.

10. Про аналіз навчальних досягнень учнів за I семестр.

11. Про виконання рішень попередньої педради.

12. Про заборону збору коштів парцівниками школи.

13. Різне.

Січень, 2019 року

Тема «Самоаналіз власної діяльності та самоосвіта – реальні шляхи підвищення професійної майстерності педагога»

1. Індикатори сучасної якісної освіти: інноваційна діяльність, творчо-пошукова активність, продуктивна співпраця учасників навчально-виховного процесу.

2. Задатки, здібності, обдарованість в контексті успішного розвитку особистості.

3. Дистанційна освіта – вимога сучасності.

4. Система психолого-педагогічного супроводу навчально-виховного процесу.

5. Робота колективу з соціального захисту учнів пільгових категорій та профілактики правопорушень.

6. Емоційна нестійкість дитини. Психологічний супровід адаптації до нових умов навчання учнів 1 – х класів в I семестрі поточного навчального року.

7. Сучасні підходи до організації роботи з молодими вчителями.

8. Інтеграція навчання як засіб забезпечення системних знань учнів з різних галузей науки в рамках освіти для сталого розвитку та соціалізації особистості громадянського суспільства.

9. Хід впровадження Всеукраїнських проєктів, курсів превентивного виховання, курсів за вибором в навчально-виховний процес («Інтелект України», «Вчимося жити разом», «Кроки до порозуміння», «Уроки для сталого розвитку»).

10. Різне.

Березень, 2019 року

Тема «Створення сучасного освітнього простору в мікрорайоні школи - відповідно до концепції навчального закладу»

1. Організація роботи учнів із підручниками та іншими джерелами інформації.

2. Творчі звіти вчителів, що атестуються.

3. Про підготовку до організованого закінчення начального року. Ознайомлення із нормативними документами.

4. Про стан викладання та рівень навчальних досягнень учнів з музичного мистецтва, трудового навчання.

5. Про організацію роботи щодо охорони прав дітей та соціального захисту.

6. Про попереднє навантаження вчителів на 2019-2020 н.р.

7. Про підсумки атестації вчителів школи.
8. Про організацію закінчення навчального року, вивчення нормативних документів:
 - * про підготовку до проведення ДПА;
 - * про підготовку до випуску учнів 11-го класу;
 - * про організацію літнього оздоровлення учнів, робота закладу відпочинку з денним перебуванням
9. Про виконання рішень попередньої педради.
10. Різне.

Травень, 2019 року

Тема «Особистісно-соціальний та інтелектуальний розвиток учнів початкової школи в процесі оволодіння ключовими компетентностями в процесі упровадження оновленого Державного стандарту початкової загальної освіти»

1. Результативність навчання учнів школи – показник ефективності організації навчально-виховного процесу в закладі.
2. Партнерство родини та школи у формуванні творчого потенціалу та розвитку обдарованої дитини в умовах становлення інформаційного суспільства.
3. Суб'єктність як обов'язкова умова розвитку обдарованої дитини. Аналіз роботи педколективу з обдарованими учнями за 2018–2019 навчальний рік.
4. Організація ДПА (ЗНО) в 11-х, 9-х та 4-х класах.
5. Про погодження завдань для проведення державної підсумкової атестації учнів 4-х класів (українська мова, літературне читання, математика), 9-го класу (українська мова (диктант), математика, історія України).
6. Про закінчення учнями 1-4 класів 2018-2019 навчального року і переведення до наступних класів.

7. Про нагородження учнів 2-х, 3-х, 4-х класів Похвальним листом «За високі досягнення в навчанні».
8. Про закінчення учнями 5-8-х, 10-х класів навчального року і переведення до наступних класів.
9. Про закінчення учнями 11-ого класу навчального року і випуск зі школи.
10. Про нагородження випускників 11-х класів Похвальною грамотою «За особливі досягнення у вивченні окремих предметів».
11. Про нагородження випускників 11-го класу золотою та срібною медалями.
12. Про виконання рішень попередньої педради.
13. Різне.

Червень, 2019 року

Тема «Презентація педагогічного досвіду вчителями по науково – методичній проблемі навчального закладу»

1. Про видачу випускникам 11-го класу атестатів про повну загальну середню освіту та нагородження почесними грамотами «За особливі досягнення при вивченні окремих предметів».
2. Про стан роботи школи з питань запобігання дитячому травматизму за II семестр за 2018-2019 н.р.
3. Про стан виконання комплексної програми профілактики правопорушень в школі за 2018-2019 н.р.
4. Про стан викладання та рівень навчальних досягнень учнів з української мови та літератури (5-11 класи), української мови та математики (2-4 класи), предмету «Захист Вітчизни».
5. Про підсумок методичної роботи в школі за 2018-2019 н. рік.

6. Про організацію закінчення навчального року, вивчення нормативних документів:

- про переведення учнів початкових класів та 5-8-х, 10-го класів до наступного класу, нагородження почесними листами «За високі досягнення у навчанні».

7. Про погодження робочого навчального плану на 2019-2020 навчальний рік.

8. Про затвердження мережі школи.

9. Про підсумки ДПА в 9-му класі.

10. Випуск учнів 9-го класу. Вручення свідоцтв про базову загальну середню освіту з відзнакою та нагородження випускників 9-го класу.

11. Про результати проведення екскурсій, навчальної практики для учнів 1-4 та 5-8, 10 класів.

13. Про виконання рішень попередньої педради.

14. Різне.

Отже, педагогічна рада спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 м. Бердичева – найважливіша і найбільш демократична форма роботи учительського колективу, який діє з метою розв'язання навчальних проблем, удосконалення навчально-виховного процесу й підвищення професійної майстерності педагогів.

3.2. Запровадження нетрадиційних форм проведення педагогічної ради у спеціалізованій загаль

3.3. оосвітній школі № 1 м. Бердичева

Підвищенню ефективності роботи педради сприяє використання нетрадиційних форм та методів її проведення: педрада з елементами тренінгу, педрада-«круглий стіл», педагогічний аукціон, семінари-практикуми, методична панорама, педрада-ділова гра, педагогічна дискусія, педагогічно-методичний фестиваль, психолого-педагогічний ринг, «Мета-план», «SWOT – аналіз», «Велике коло», «Акваріум», «Дебати», «Мозковий штурм» тощо [43, с.12].

Під час проведення педради у традиційній формі можна використовувати такі методи і форми активізації педагогів:

1. Імітацію конкретної ситуації (цей метод допомагає вибрати правильний варіант з безлічі запропонованих). Відомо чотири види конкретних ситуацій:

- ситуації-ілюстрації (описують прості випадки з практики і відразу наводять рішення);
- ситуації-вправи (спонукають виконати деякі дії: скласти план-конспект, заповнити таблицю);
- ситуації-оцінки (проблема розв'язана, але педагоги вимагають проаналізувати її і обґрунтувати свою відповідь, оцінити);
- ситуації-проблеми (розглядають конкретний приклад з практики як нагальну проблему, яку треба розв'язати).

2. Обговорення двох протилежних точок зору.

3. Навчання практичних навичок.

4. Імітація робочого дня вихователя. (Педагогам дають характеристику вікової групи дітей, формулюють мету і завдання, які потребують розв'язання, і ставлять завдання: за певний час змодельовати свій робочий день. У висновку керівник організовує обговорення всіх запропонованих моделей).

5. Розгадування педагогічних кросвордів.

6. Робота з інструктивно-нормативними документами (вихователям заздалегідь пропонують ознайомитись із тим чи іншим документом, застосувати його до своєї діяльності і, виділивши один із напрямів, продумати план роботи з усунення недоліків. Це завдання кожен виконує самостійно, а на педраді обговорюють різні підходи до розв'язання однієї і тієї ж проблеми.

7. Аналіз висловлювань дітей, їхньої поведінки, творчості (вихователь-методист готує магнітофонні записи, добірки дитячих малюнків або поробок. Вихователі знайомляться з матеріалом, аналізують його, оцінюють уміння,

навички, розвиток, вихованість дітей, формулюють кілька конкретних пропозицій у допомогу педагогу, який працює з ними.)

8. Інтелектуальні, ділові і творчо-розвивальні ігри, які дозволяють педагогам у невимушеній формі обмінюватися думками зі своїми колегами. Ігрове моделювання підвищує інтерес, викликає високу активність, удосконалює вміння в розв'язанні реальних педагогічних проблем. На засіданнях педагогічних рад учасникам пропонують різні питання, під час обговорення яких може виникнути діалог-дискусія [43, с.13-14].

Саме ці форми та методи перетворюють педраду в орган, який об'єднує вчителів, батьків, учнів спільною турботою про сьогодення і майбутнє шкільного життя, дозволяє відстоювати свою позицію, створює умови для підвищення педагогічної майстерності, змушує шукати ефективні форми роботи з дітьми, надихає на творчу співпрацю на підставі особистісно орієнтованого навчання і виховання підростаючого покоління, дає можливість почувати себе фахівцем високого рівня – і знову сумніватися, шукати, апробувати, творити, удосконалюватися [45].

Саме нетрадиційна педрада знаходить виходи, здавалося б, із безвихідних ситуацій, докопується до самої суті, до справжніх причин, приймає іноді несподівані, часом ризиковані рішення, які ведуть до позитивного результату.

З метою удосконалення та покращення роботи вченої ради, а в подальшому і виконання її рішень, нами було розроблено сценарій та проведено в спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева нетрадиційну педагогічну раду в інтерактивному режимі (додаток 3).

В рамках запланованої тематики засідань педагогічної ради протягом 2020-2021 р. ми запропонували педагогічному колективу спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 м. Бердичева на жовтневій педраді (20.10.2020 р.) обговорити таку тему, як «Психолого-педагогічний аспект розвитку пізнавального інтересу у школярів».

Підготовча робота до проведення педагогічної ради була розпочата за 1,5 місяці до дати проведення, а саме 15.09.2020 р. (наказ «Про підготовку до проведення засідання педради»).

Зміст оголошення про проведення засідання педагогічної ради включає:

- Дату проведення;
- Тему, порядок денний;
- Місце проведення;
- Склад ініціативної групи з підготовки до педагогічної ради;
- Список методичного забезпечення (рекомендованої літератури);

Окрім того, у ході підготовки до засідання педагогічної ради спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 м. Бердичева (20.10.2020 р.), нами було розроблено циклограму педагогічної ради (рис. 3.1.).

Рис. 3.1. Циклограма педагогічної ради у навчальному закладі

Саме така схема допомагає правильно організувати та спланувати роботу, що сприятиме ефективному проведенню як самого засідання педагогічної ради в навчальному закладі, так і вплине на ефективність виконання рішень.

Підготовку до педагогічної ради проводили творчі (ініціативні) групи та предметні кафедри разом з адміністрацією. Кожна ініціативна група

одержала завдання вивчити стан проблеми своєї галузі. До роботи груп підключаються члени адміністрації, керівники кафедр.

Ініціативні групи разом з адміністрацією:

- займалися розробкою питань до педагогічної ради;
- проводили анкетування педагогів та учнів;
- продумували серію допоміжних заходів (теоретичні семінари, предметні тижні, методичні дні);
- відвідували уроки та позакласні заходи;
- надавали допомогу педагогам у систематизації матеріалу з обраної проблеми;
- вивчали документацію навчального закладу;
- готували оголошення про майбутню педагогічну раду;
- розробляли проект рішення й рекомендації.

Етап проведення. Тривалість розробленої нами та проведеної педагогічної ради – 2-2,5 години. Розпочав засідання педагогічної ради керівник, який заздалегідь готує і формулює у вступному слові мету й завдання педради, окреслює проблеми, які будуть обговорюватись, спрямовує увагу колективу на кінцевий результат.

Зазначимо, що важливе значення має процедура ухвалення рішення. Проект рішення готується заздалегідь робочою групою й ставиться на голосування. Перед голосуванням обов'язково повинно бути оголошене обговорення проекту рішення. Після голосування (відкритого) іде облік пропозицій щодо виправлення, уточнення прийнятого за основу рішення і, нарешті, проводиться голосування остаточного варіанта рішення в цілому.

По закінченні засідання педагогічної ради у спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева усі учасники погодилися з думкою, що уміння учителя збуджувати, зміцнювати та розвивати пізнавальні інтереси учнів у процесі навчання складається в умінні зробити зміст свого

предмета багатим, привабливим, а способи пізнавальної діяльності учнів різноманітними, творчими, продуктивними.

Розроблений нами сценарій педради та проведення її у нетрадиційній формі, а саме в інтерактивному режимі, довів, що застосування саме різноманітних нетрадиційних форм для проведення засідань педагогічної ради у навчальному закладі сприятиме ефективній організації навчально-виховного процесу.

Тому керівники навчальних закладів освіти стали модернізувати цей дорадчий орган і дійшли висновку: саме завдяки педагогічній раді можна вирішувати актуальні питання розвитку навчального закладу, адже вона є штабом сучасної думки, мозковим центром освіти в педагогічному колективі, а головне – на педраді в учителя формується позитивна мотивація до педагогічної діяльності. Такі висновки привели до появи нової форми проведення педради – нетрадиційної, яка дійсно є рушійною силою педагогічної майстерності вчителів.

Отже, підготовка, проведення засідання й робота з реалізації рішень педагогічної ради вимагають від керівників школи, учителів великого уміння, сил, часу. Адже кожна добре підготовлена й проведена педагогічна рада, кожне обґрунтоване рішення – це сходинка до удосконалення роботи школи, до якісного виконання завдань, поставлених перед освітою загалом. Педагогічна рада відіграє одну з ключових ролей в управлінні загальноосвітнім навчально-виховним закладом.

3.4. Шляхи покращення ефективного проведення засідання шкільної педагогічної ради

Педагогічна рада – це центр колективної професійної думки й одночасно школа педагогічної майстерності, де набуваються актуальні й усвідомлені знання, уміння та навички щодо вирішення проблем школи [76, с.27]. Якщо ж засідання педагогічної ради відбувається за сценарієм:

доповідь – співповіді, виступ – повідомлення, прийняття рішення, розробленого адміністрацією, воно обмежує ініціативу і творчість педагогів, гасить їхню активність.

Основними недоліками таких засідань педагогічної ради є:

- авторитарний стиль ведення засідання педагогічної ради, наявність елементів інструктажу;
- поверхове обговорення порушених проблем;
- пасивність педагогів;
- низька результативність [7, с. 18].

І, як наслідок, на такому засіданні панує байдужість, учителі «відсиджують» час, займаються перевіркою контрольних робіт, розробленням планів уроків, переглядом класних журналів тощо.

Зазначимо, що можливими недоліки в роботі педради також є:

- одноманітність тематики;
- відсутність належної підготовчої роботи;
- поверховість обговорення визначених питань;
- неконкретність рішень
- відсутність контролю їх виконання;
- низька результативність роботи;
- формалізм;
- перетворення педради на інструктаж, авторитарний стиль;
- слабкий зв'язок теорії та практики, абстрагованість доповідей;
- виявлення штатних виступаючих;
- низький рівень активності педагогів;
- опір інноваціям, відсутність ініціативи від керівника закладу [7, с.19].

Одним із ефективних шляхів покращення результативності проведення засідання педагогічної ради та прийняття рішення є використання інтерактивної моделі засідання педагогічної ради (табл. 3.2.).

Структура інтерактивної моделі засідання педагогічної ради

Етапи засідання педагогічної ради	% часу	Методична мета
1. Ознайомлення присутніх із порядком денним і методами проведення засідання педагогічної ради. Оголошення теми, мети та очікуваних результатів	10%	Забезпечення розуміння учасниками засідання педагогічної ради їхньої діяльності, чого вони повинні досягти в результаті засідання педагогічної ради, чого вони очікують від засідання
2. Отримання необхідної інформації	10%	Інструктаж учителів щодо виконання завдань
3. Вивчення й аналіз проблеми шляхом виконання інтерактивних вправ	60%	Практичний розгляд матеріалу, ознайомлення з перспективним педагогічним досвідом, аналіз діяльності, оцінювання проблем та здобутків шляхом використання інтерактивних методів, взаємонавчання. Визначення шляхів вирішення проблеми (як має бути)
4. Підбиття підсумків, ухвалення рішення педагогічної ради, рефлексія	20%	Оцінювання засідання педагогічної ради, вироблення й ухвалення рішення

Отже, для забезпечення активної участі педагогів в обговоренні проблем школи, процесі вироблення, прийняття й виконання рішень на засіданні педагогічної ради доцільно використовувати інтерактивні технології взаємодії і комунікації. Вони дають змогу на основі внеску кожного учасника процесу у спільну справу отримати можливість впливу на зміст рішення й організувати спільну діяльність – від окремої взаємодії і до широкої співпраці. На засіданнях педагогічної ради, на яких використовуються такі технології, її учасники не лише є слухачами, спостерігачами, а й вони постійно взаємодіють одне з одним, перебувають у постійному режимі бесіди, діалогу, дії [37].

Застосування інтерактивних технологій під час проведення засідання педагогічної ради дає можливість:

- зробити процес обговорення проблеми більш демократичним;
- навчити членів педагогічної ради формулювати власну думку, правильно її виражати, доводити свої погляди, аргументувати й дискутувати;

слухати інших, поважати альтернативну думку; будувати конструктивні відносини в колективі, визначати своє місце в ньому, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути до діалогу;

- аналізувати більший спектр думок, масив інформації щодо проблеми, яка розглядається, творчо підходити до шляхів її вирішення, урізноманітнювати їх;

- знаходити спільне вирішення проблеми;

- розвивати в членів колективу відчуття спільності, єдності, почуття відповідальності за процес прийняття рішень та його виконання [50, с. 32].

Крім того, використання інтерактивних методів забезпечує реалізацію ідеї співпраці в колективі, сприяє покращенню психологічного клімату, створює доброзичливу атмосферу.

Окреслемо ще деякі вимоги, яких мають дотримуватися як керівники засідання, так і усі члени педагогічної ради задля ефективності проведення та результативності прийняття рішень педради:

- вивчення науково-методичної літератури з проблеми;

- проведення семінарів-тренінгів для класних керівників «Учнівський колектив як суб'єкт виховання», «Роль і місце класного керівника у виховній системі навчального закладу», «Діагностика ефективності виховного процесу» тощо;

- проведення тренінгів для батьківського активу «Сім'я у виховній системі навчального закладу»;

- проведення засідань творчих груп «Технологія діяльності класного-керівника щодо створення виховної системи», «Технологія моделювання виховної системи навчального закладу», «Управління процесом виховання учнів», «Технології організації виховного процесу»;

- проведення соціологічних досліджень (рівня розвитку учнівського самоврядування, рівня розвитку класних колективів, ефективності використання педагогічних технологій у виховному процесі,

ступеня задоволеності учнів, педагогів і батьків виховним процесом та його результатами [61].

Окрім того, ефективність проведення засідання шкільної педагогічної ради залежить також і від правильного ведення цього виду засідання. Тому потрібно враховувати такі аспекти:

- проводити засідання педагогічної ради у найбільш зручний час та у найбільш зручному місці для більшості її членів;
- розпочинати засідання педагогічної ради вчасно;
- подякувати членам педагогічної ради за те, що вони не спізнилися на засідання;
- не допускати відхилень від порядку денного;
- дотримуйтеся регламенту роботи засідання педагогічної ради;
- запропонувати учасникам засідання педагогічної ради записувати конструктивні та реальні для виконання ідеї, корисні для всіх;
- коригувати у разі потреби виступи колег діловими репліками;
- створити дружню атмосферу, щоб усі могли спілкуватися вільно та відкрито;
- слухати уважно колег, які виступають;
- робити нотатки, що допоможуть розв'язати обговорювані проблеми;
- визначити найістотніші питання у виступах для того, щоб легше було ухвалити правильне рішення;
- дотримуватися етичних норм спілкування;
- заохочувати колег до дискусійного обговорення питань;
- підтримувати ініціативи колег;
- робити критичні зауваження об'єктивно та обґрунтовано;
- контролювати конфліктні ситуації;
- враховувати думку кожного члена педагогічної ради під час ухвалення рішення;
- приймати критику як запоруку поліпшення якості роботи;

- давати членам педагогічної ради можливість висловити зауваження та пропозиції щодо ведення засідання [63, с. 13].

Отже, застосування інтерактивних технологій під час проведення засідання педагогічної ради забезпечує не лише вироблення шляхів вирішення проблеми і прийняття відповідного рішення, а й завдяки активному залученню педагогічних працівників до процесу обговорення певне інформаційно-методичне збагачення та їхнє особистісне зростання.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ

Педагогічна рада спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 м. Бердичева – найважливіша і найбільш демократична форма роботи учительського колективу, який діє з метою розв’язання навчальних проблем, удосконалення навчально-виховного процесу й підвищення професійної майстерності педагогів.

Підготовка, проведення засідання й робота з реалізації рішень педагогічної ради вимагають від керівників школи, учителів великого уміння, сил, часу. Адже кожна добре підготовлена й проведена педагогічна рада, кожне обґрунтоване рішення – це сходинка до удосконалення роботи школи, до якісного виконання завдань, поставлених перед освітою загалом. Педагогічна рада відіграє одну з ключових ролей в управлінні загальноосвітнім навчально-виховним закладом.

Застосування інтерактивних технологій під час проведення засідання педагогічної ради забезпечує не лише вироблення шляхів вирішення проблеми і прийняття відповідного рішення, а й завдяки активному залученню педагогічних працівників до процесу обговорення певне інформаційно-методичне збагачення та їхнє особистісне зростання.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши технологію та специфіку підготовки та проведення педагогічної ради в навчальному закладі, можна зробити такі висновки:

1. Аналіз науково-педагогічних праць з питань діяльності, організації та підготовки до проведення педагогічної ради як постійно діючого колегіального органу управління навчальним закладом показав, що окреслена нами проблема знайшла відображення у працях багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників: Н.Куриш, Н.Мурашко, С. Подмазін, А. Постельняк, І.Рожнятовська, О. Романенко, Г.Стрельченко, Т.Чала, Л.Швайка, та ін.

Теоретичні питання сутності педагогічної ради в навчальному закладі, технологію її організації та проведення висвітлено у працях таких учених, як: Т.Андрієнко, Н.Мурашко, І. Первушина, С. Подмазін, А. Постельняк, О. Романенко та ін. Методичні рекомендації щодо організації та проведення педагогічної ради як форми управління навчально-виховним процесом окреслювали такі дослідники, як: Г.Бондар, І.Білоус, О.Дубровкіна, І.Голуб, Г.Євдошенко та ін..

2. Педагогічна рада – постійно діючий колегіальний орган управління загальноосвітнім навчальним закладом. Створюється в усіх школах, де є не менше трьох учителів. Педагогічна рада здійснює свою діяльність на підставі «Положення про загальноосвітній навчальний заклад», в якому визначено, що робота педагогічної ради проводиться відповідно до потреб навчального закладу. Педагогічна рада спрямована на підвищення науково-теоретичного рівня знань учителів і вдосконалення їх педагогічної майстерності. Ефективність діяльності педагогічної ради залежить від багатьох факторів. Але найважливішим з них є реалізація системного підходу до управління школою як складною динамічною соціально-педагогічною системою та керівництва роботою педагогічної ради як колегіального органу управління.

3. Сучасна педагогічна рада є поліфункціональною. Основними функціями педагогічної ради є: управлінська (адміністративна), методична, виховна та соціально-педагогічна функції. Окрім того, діяльність педагогічної ради полягає у тому, що цей колегіальний орган розглядає такі питання удосконалення і методичного забезпечення навчально-виховного процесу, планування та режиму роботи загальноосвітнього навчального закладу, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їхньої творчої ініціативи, впровадження у навчально-виховний процес досягнень науки і передового педагогічного досвіду тощо.

4. Технологія проведення шкільної педагогічної ради включає: визначення теми; підготовча робота; об'єднання творчої (ініціативної) групи; складання плану підготовки чергового засідання педради; підготовка проекту рішення педради. Важливе місце в організації та підготовці педагогічної ради займає розробка тематики цього виду діяльності, яка передбачає визначення кількості питань на одне засідання, обсяг інформації, тривалості засідання, відповідальних за його підготовку. Організація та проведення педагогічної ради у навчальному закладі вимагає від її голови та членів серйозного підходу до цього виду колективного обговорення певних проблем. Ефективність організації та проведення шкільної педагогічної ради у першу чергу залежить від чітко накресленого алгоритму ведення засідання педагогічної ради.

5. Сьогодні на зміну традиційним приходять нові форми проведення педагогічних рад в навчальному закладі: педрада з елементами тренінгу, педрада – «круглий стіл», педагогічний аукціон, методична панорама, педрада – ділова гра, педагогічна дискусія, багатоступенева та багатоетапна педрада, педагогічно-методичний фестиваль, психолого-педагогічний ринг тощо.

Саме нетрадиційна педрада знаходить виходи із безвихідних ситуацій, докопується до самої суті, до справжніх причин, приймає іноді несподівані, часом ризиковані рішення, які ведуть до позитивного результату. Найбільш відомими формами інтерактивних методів, які доцільно використовувати і при проведенні

педагогічних рад, є «Велике коло», «Дзига», «Акваріум», «Дебати», «Мозковий штурм», «Джигсоу».

6. Розробивши сценарій та провівши засідання педагогічної ради у спеціалізованій загальноосвітній школі № 1 м. Бердичева в нетрадиційній формі з використанням інтерактивних методів, ми дійшли висновку, що справді проведення досліджуваного виду засідань в початковому закладі має позитивний результат. Так, саме нетрадиційні форми та методи перетворюють педраду в орган, який об'єднує вчителів, батьків, учнів спільною турботою про сьогоднішнє і майбутнє шкільного життя, дозволяє відстоювати свою позицію, створює умови для підвищення педагогічної майстерності, змушує шукати ефективні форми роботи з дітьми тощо.

Зокрема, інтерактивні методи дають змогу на основі внеску кожного учасника процесу у спільну справу отримати можливість впливу на зміст рішення й організувати спільну діяльність – від окремої взаємодії і до широкої співпраці.

Отже, технологія підготовки та проведення сучасної педагогічної ради в загальноосвітньому закладі вимагає як від керівництва, так і від усіх членів засідання серйозного підходу, належної підготовки задля забезпечення ефективності виконання рішень педагогічної ради та покращення навчально-виховного процесу загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Александрова В.С. Педагогічна рада «Шляхи формування компетентностей учнів» / В. С. Александрова // Управління школою (Основа). – 2008. – №6. – С. 2-6.
2. Аніскіна Н. Директор – директорові. Ще раз про педраду / Н.Аніскіна // Директор школи. – 2001. – № 4. – С. 14-16.
3. Андрієнко Т. Педагогічна рада – педагогічний ринг «Роль особистості класного керівника у формуванні творчо працездатного учнівського колективу» / Т. Андрієнко // Завуч (Шк. світ). – 2008. – № 14. – С. 4-8.
4. Бачинська Є. Сучасні підходи до організації методичної роботи з педагогічними кадрами / Є.Бачинська // Підручник для директора. – 2003. – № 7-8. – С. 3-25.
5. Бенера В. Інтелектуальний тренінг як засіб удосконалення пізнавальних умінь педагога / В.Бенера //Дошкільне виховання. – 2003. – №3. – С. 10-12.
6. Білоус І. Педрада – усний журнал / І. Білоус // Завуч (Шк. світ). – 2009. – №13. – С. 1-16. – (Вкладка).
7. Богданова Л. Нетрадиційна педрада знаходить виходи / Л.Богданова // Директор школи (Шк. світ). – 2006. – №25-26. – С. 18-25.
8. Боговесова О. Педагогічна рада: захист ідей / О.Боговесова // Директор школи (Шк. світ). – 2007. – №5. – С. 13-16.
9. Бондар Г. Який він – сучасний учень? Педагогічна рада – ділова гра / Г. Бондар // Завуч (Шк. світ). – 2008. – №27. – С. 16-22.
10. Васильєва Л. Алгоритм педагогічної ради / Л. Васильєва // Завуч (Шк. світ). – 2008. – №4. – С. 4-9.
11. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: Монографія / Л.М.Ващенко. – К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. – 380 с.

12. Вердіна С.В. Педагогічна рада: нестандартні форми / С.В.Вердіна, А.Г.Панченко – Х.: Видавнича група «Основа», 2007. – 176 с.
13. Вороніна Н. Усе починається з педагогічної ради. Організація навчально-виховного процесу в умовах інтеграції традиційної та особистісно орієнтованої освіти / Н. Вороніна // Управління освітою (Шк. світ). – 2006. – №13-14. – С. 8-11.
14. Все про педраду [Текст] / упоряд. М. Голубенко. – К.: Шкільний світ, 2007. – 128 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
15. Гавриш Н. Ігрові технології у роботі з дорослими / Н.Гавриш // Дошкільне виховання. – 2004. – № 5. – С. 7.
16. Галяпа М. Порядок ведення засідання педагогічної ради / М.Галяпа // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2009. –№ 7. – С. 59-61.
17. Григорова С.В. Методичний проект «Педагогічна рада» / С.В.Григорова // Завучу. Усе для роботи. – 2009. – №20. – С.23-30.
18. Глазунова В. Педагогический совет как средство совершенствования воспитательно-образовательного процесса дошкольного учреждения / В.Глазунова // Детский сад от А до Я. – 2007. – № 4. – С. 114-129.
19. Голова Н. І. Розвиток творчості педагогів в умовах модернізації освіти / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znpkhist/2011_3/11gnizo.pdf
20. Голуб І. Реалістичне виховання через гімназійні клуби та об'єднання: педагогічна рада / І. Голуб // Завуч (Шк. світ). – 2008. – №28. – С. 10-16.
21. Горбачева Н.Б. Педагогический совет: Тема «Современный воспитатель» / Н.Б. Горбачева // Ребенок в детском саду. – 2005. – № 6. – С. 30-33.
22. Готуємося до педради / І. Рожнятовська (упоряд.), В. Зоц (упоряд.). – К.: Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – 128 с.

23. Гужва О.І. Педагогічна рада «Формування компетентностей саморозвитку і самоосвіти в умовах реалізації навчально-виховного процесу ліцею» / О.І.Гужва // Управління школою (Основа). – 2008. – №6. – С. 7-10.
24. Даниленко Л. І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах: Монографія / Л.І.Даниленко. – К. : Міленіум, 2004. – 358 с.
25. Дзюба Т. Інноваційні форми організації діяльності педагогічної ради школи / Т. Дзюба // Директор школи (Шк. світ). – 2006. – №21-22. – С. 46-58.
26. Дубровкіна О.Б. Педагогічна рада. Потреба у здоровому способі життя як ознака компетентності особистості / О.Б.Дубровкіна // Управління школою (Основа). – 2008. – №33. – С. 27-31.
27. Євдошенко Г. Нетрадиційні форми проведення педагогічної ради / Г. Євдошенко // Директор школи (Шк. світ). – 2006. – №10-11. – С. 10-12.
28. Євтушенко Ф. Вплив атестації на самовдосконалення, саморозвиток особистості педагога: педагогічна рада / Ф. Євтушенко // Директор школи (Шк. світ). – 2006. – №47. – С. 17-19.
29. Єльнікова Г.В. Управлінська компетентність / Г. В. Єльнікова. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
30. Ерофеева Н.Ю. Педсовет: Идеи, методики, формы / Н. Ю. Ерофеева. – Москва, 2005. – С. 83.
31. Жерносек І.П. Організація науково-методичної роботи в школі / І.П.Жерносек – Х.: Видавнича група «Основа», 2006. – 128 с.
32. Жихарева Т.А. Використання нових технологій при підготовці й проведенні педагогічних рад / Т. А.Жихарева // Управління школою (Основа). – 2006. – №6. – С. 11-15.
33. Жихарева Т.А. Проектні технології у діяльності педагогічної ради / Т. А.Жихарева // Управління школою (Основа). – 2008. – №15. – С. 17-25.

34. Закон України «Про загальну середню освіту» від 13 травня 1999 року № 651-XIV, ст. 39 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/law/2232/>
35. Зінов'єва О. Педагогічна рада: у пошуках нових орієнтирів / О.Зінов'єва // Директор школи. – 2010. – № 14-15. – С. 35-44.
36. Золотухіна С.Т. Педагогічна рада: історія і досвід / С.Т.Золотухіна, О. І.Онипченко. – Х. : Основа, 2008. – 176 с.
37. Інноваційні технології проведення педагогічних рад [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: makemc.org/doc/eremizina/pedsovet.docx
38. Казачінер О.С. Педрада «Діагноз: неуспішність. Причини неуспішності та шляхи подолання» / О.С.Казачінер // Завучу. Усе для роботи. – 2009. – №17. – С.2-4.
39. Калініна Л.М. Професіограма українського директора школи: Моделювання управлінської діяльності директора школи / Л.М.Калініна // Директор школи / Л. М. Калініна. – 2001. – № 3. – С. 13-15.
40. Камінська Є.І. Державно-громадське управління в школі / Є.І. Камінська – Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 112 с.
41. Катаєва Т.Т. Педагогічна рада. Формування екологічної культури особистості / Т. Т. Катаєва // Виховна робота в школі (Основа). – 2008. – №11. – С. 26-29.
42. Кисляк Н. Ще раз про педагогічну майстерність / Н.Кисляк // Директор школи. – 2010. – №14-15.
43. Конькова С. Нетрадиційна форма педради / С. Конькова // Відкритий урок. – 2007. – №1. – С. 12-17.
44. Косминська С. Педагогічна рада «Шляхи розвитку творчої особистості учнів»: із досвіду Одеської Маріїнської гімназії / С.Косминська // Завуч (Шк. світ). – 2008. – №16. – С. 30-34.

45. Куриш Н.К. Сучасні підходи до технології підготовки та проведення педагогічної ради / Н.К.Куриш / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iprobuk.cv.ua/images/banners/>
46. Липова Л. Педагогічні ради у школі: технологія і спрямованість / Л.Липова, І.Боднарєв, О.Жоріна // Директор школи. – 2000. – № 41.
47. Лукасевич В. Педагогічна рада – рольова гра / В. Лукасевич // Директор школи (Шк. світ). – 2008. – №36. – С. 9-13.
48. Мазур, О. Особистість учителя – творець умов особистісного зростання учнів: підготовка та проведення засідання педради / О.Мазур // Школа (Шк. світ). – 2008. – №4. – С. 17-36.
49. Методика підготовки проведення педагогічної ради / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kts-osvita.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=192
50. Михайлик Л. Технологія підготовки нетрадиційних форм засідань педради / Л.Михайлик // Школа (Шк. світ). – 2008. – №8. – С. 30-36.
51. Моделі сучасної педагогічної ради [Текст] // Завуч (Шк. світ). – 2009. – №5. – С. 1-16. – (Вкладка).
52. Немова Н. Система роботи педагогического совета школы / Н.Немова // Підручник для директора. – 2003. – № 10. – С. 23-48.
53. Нові форми педагогічної ради [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/1149/>
54. Носова Н. Педрада – «Мозковий штурм» / Н. Носова // Директор школи (Шк. світ). – 2006. – №19. – С. 9-11.
55. Пам'ятки організаторам педагогічних рад [Текст] // Завуч (Шк. світ). – 2005. – №12. – С. 18.
56. Педрада як постійно діючий дорадчий колегіальний орган [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://migha.ru/pedradayak-postijno-diyuchij-doradchij-kolegialenij-organ.html>.
57. Педагогічна рада [Текст]// Директор школи (Шк. світ). – 2009. – №12. – С. 124.

58. Педагогічна рада [Текст] // Управління школою (Основа). – 2006. – №7. – С. 2-22.
59. Педагогічна рада [Текст] / упоряд. Н. Мурашко. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – Ч. 1. - 128 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
60. Педагогічна рада з використанням мультимедіа [Текст] // Завуч (Шк. світ). – 2008. – №29. – С 1-12. – (Вкладка).
61. Педагогічна рада школи як форма вдосконалення професійної компетентності вчителя [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: slavmmc.at.ua/Starovojtova/pedrada_buklet_slavutich.doc
62. Педагогічна рада (інформаційно-методичні матеріали до семінарського заняття) / Укладачі: О.В.Козловська, Л.В.Уриська, В.І. Уриський. – Тернопіль, ОКІППО, 2002. – 67 с.
63. Первушина І.І. Складові підготовки та проведення педагогічної ради / І. І. Первушина // Управління школою (Основа). – 2008. –№15. – С. 7-13.
64. Підгребя Н. Педагогічна рада «Інноваційні технології навчання й виховання як засіб розвитку творчої активності учнів»: з використанням мультимедіа / Н. Підгребя // Завуч (Шк. світ). – 2008. – №29. – (Вкладка).
65. Підкасистий П.І. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів і педагогічних коледжів / П.І.Підкасистий. – М: Педагогічне товариство Росії, 1998. – 640 с.
66. Піхуля І.В. Інтерактивні технології при проведенні педагогічних нарад / І. В. Піхуля // Виховна робота в школі (Основа). – 2007. – №9. – С.11-20.
67. Подмазін С. Технологія підготовки і проведення педагогічної ради / С.Подмазін // Завуч (Шк. світ). – 2009. – №1. – С. 31-32.
68. Положення про загальноосвітній навчальний заклад" Постанова Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 року № 946 п.62. Удосконалення і методичного забезпечення навчально-виховного процесу /

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/220/

69. Постельняк А.І. Педагогічна рада. Технологія підготовки і проведення / А.І.Постельняк, О.Г.Романенко // Кіровоградський обласний ін-т післядипломної педагогічної освіти. – Кіровоград, 2003. – 168 с.

70. Рачок Т.М. Все про педагогічну раду / Т. М. Рачок // Управління школою (Основа). – 2006. – №16-18. – С. 12-22.

71. Роль педагогічної ради в управлінні загальноосвітнім навчально-виховним закладом / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://svitovid6.webnode.com.ua/news/rol-pedagogichnoji-radi-v-upravlinni-zagalnoosvitnim-navchalno-vikhovnim-zakladom/>

72. Рольова гра [Текст]: засідання педради // Школа (Шк. світ). – 2008. – №8. – С.69-71.

73. Савінова, Н. Алгоритм підготовки до педагогічної ради / Н.Савінова // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2009. – №2. – С. 28-30.

74. Сазоненко Г.С. Освіта майбутнього: науково-методичний посібник / Г.С.Сазоненко. – К.: А.С.К., 2002. – 186 с.

75. Селевко Г.К. Технологии педагогических советов / Г.К.Селевко // Школьные технологии. – 1998. – № 3. – С. 3-56.

76. Строкань Н. Педагогічна рада – колегіальний орган самоврядування педагогічних працівників / Н.Строкань, В.Конопля // Школа (Шк. світ). – 2007.– №1. – С. 27-34.

77. Сільченко В. Психологічні засоби стимулювання учнів до самореалізації: до педради / В. Сільченко // Психолог (Шк. світ). – 2008. – №16. – С. 3-9.

78. Сухомлинський В. Розмова з молодим директором / В.Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1988.- 284 с.

79. Тарабанова Я.В. Творча гра «Реклама» як нетрадиційна форма проведення педагогічної ради / Я.В.Тарабанова // Таврійський вісник освіти. Інновація: теорія і практика. – 2015. – №4(52). – С. 38-44.

80. Типовий статут середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу (наказ Міністерства освіти України від 5 серпня 1993 року № 292, п.59 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0153-93>

81. Ткач О. Використання інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради / О.Ткач // Таврійський вісник освіти. Інновація: теорія і практика. – 2015. – №4(52). – С. 50-58.

82. Ткачова Л.П. Педагогічна рада «Організація виховної роботи щодо формування ключових компетенцій учнів як умова їх ефективної самореалізації» / Л. П. Ткачова // Виховна робота в школі (Основа). – 2008. – №11. – С. 22-25.

83. Управління навчальним закладом: Навчально-методичний посібник у двох частинах. Ч. 1. Абетка менеджера освіти / О.І. Мармаза, О.М.Касьянова, В.В.Григораш та ін. – Харків, Веста: Видавництво «Ранок», 2003. – 354 с.

84. Управління загальноосвітнім навчальним закладом [Текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/2281/97/>

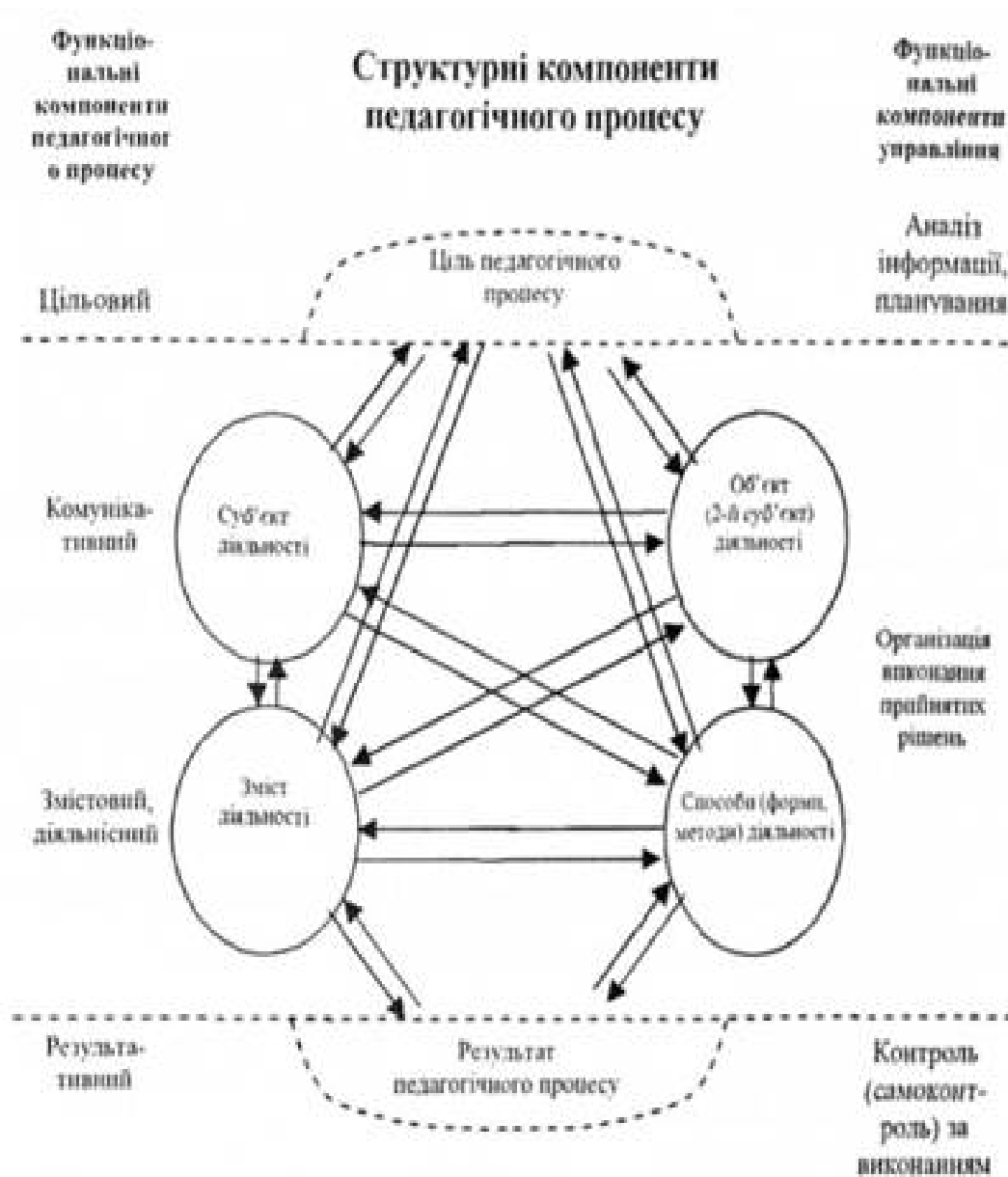
85. Управление развитием школы / Под ред. М. М. Поташника и В.С.Лазарева. – М.: Новая школа, 1995. – 256 с.

86. Фролова С.В. Педагогический совет: что нужно знать каждому руководителю / С.В.Фролова. – М.: Сентябрь, 2007. – 160 с. – (Б-ка журн. «Директор школы»; вып. 8).

87. Швайка Л. А. Інтерактивні методи організації педагогічних рад у ДНЗ / Л. А. Швайка– Х. : Вид. група «Основа», 2016. – 192 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПЕДАГОГІЧНУ РАДУ

1. Загальні положення

Педагогічна рада є дорадчим органом, створеним для вирішення основних питань діяльності навчального закладу. Педагогічна рада в своїй діяльності керується законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", Положенням про навчальний заклад та іншими нормативними документами, що стосуються її діяльності.

Основними завданнями педагогічної ради є:

- забезпечення підготовки кваліфікованих молодших спеціалістів із спеціальностей;
- вдосконалення якості підготовки фахівців із урахуванням вимог сучасного виробництва, науки, техніки, культури та перспектив їх розвитку;
- забезпечення фізичної підготовки й здійснення заходів щодо зміцнення здоров'я студентів.

2. Порядок створення та склад педагогічної ради

2.1. Педагогічна рада створюється наказом директора навчального закладу терміном на один рік.

2.2. Педагогічна рада утворюється в складі директора, заступників директора, завідувачів відділень, голів циклових комісій, викладачів, завідувача бібліотеки, головного бухгалтера, представників органів студентського самоврядування навчального закладу.

2.3. Головою педагогічної ради є директор, а за його відсутності - заступник директора з навчальної роботи.

2.4. Діловодство педагогічної ради веде секретар, обраний з членів педагогічної ради терміном на один навчальний рік.

3. Повноваження педагогічної ради

Педагогічна рада розглядає та обговорює:

3.1. Заходи щодо виконання навчальним закладом нормативно-правових актів, що регламентують навчальний процес, інструкцій та вказівок вищих організацій про підготовку молодших спеціалістів.

3.2. Плани навчально-виховної, методичної роботи, розвитку навчального закладу та зміцнення його матеріальної бази.

3.3. Стан і підсумки навчально-виховної та методичної роботи в навчальному закладі.

3.4. Удосконалення форм і методів навчання як на денному, так і на заочному відділеннях.

3.5. Стан і підсумки роботи відділень, досвід роботи циклових комісій, бібліотеки, інших структурних підрозділів.

3.6. Стан практичного навчання в навчальному закладі, посилення зв'язку теоретичного й практичного навчання.

3.7. Питання виховання студентів, звіти кураторів груп, стан виховної, культурно-масової та спортивної роботи в навчальному закладі.

3.8. Питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників навчального закладу, розвиток творчої ініціативи викладачів.

3.9. Впровадження у навчально-виховний процес досягнень науки та кращого педагогічного досвіду.

3.10. Стан дослідної роботи, технічної та художньої творчості викладачів і студентів.

3.11. Стан профорієнтаційної роботи в навчальному закладі.

3.12. Питання охорони праці.

3.13. Питання працевлаштування студентів випускних груп, зв'язку з випускниками попередніх років.

3.14. Підсумки семестрових, державних екзаменів, захисту дипломних проєктів, поточного контролю.

3.15.Пропозиції щодо призначення іменних стипендій, нагородження студентів.

3.16.Питання відрахування студентів за порушення дисципліни, правил внутрішнього розпорядку гуртожитку, академічні заборгованості, пропуски занять без поважної причини.

3.17.Педагогічна рада за необхідності розглядає та обговорює й інші питання роботи навчального закладу.

На розгляд педагогічної ради в окремих випадках виносяться питання про відповідність кваліфікації окремих викладачів щодо виконання ними педагогічної й виховної роботи в навчальному закладі.

4. Регламент роботи педагогічної ради

4.1.Педагогічна рада проводить засідання згідно з планом роботи на рік, який затверджується на педраді й підписується директором навчального закладу.

4.2.Дату проведення визначає адміністрація навчального закладу, але не рідше одного разу в два місяці.

4.3.Порядок денний заздалегідь вивіщується в методичному кабінеті. Засідання педагогічної ради ретельно готується.

4.4.Напередодні педагогічної ради секретар оповіщає всіх членів, до початку засідання перевіряє їх присутність, з'ясовує причини відсутності окремих викладачів, веде книгу протоколів педагогічних рад, стежить за виконанням ухвалених рішень.

4.5.Усі засідання педагогічної ради правомірні, якщо в них беруть участь дві третини її складу за списком.

4.6.Участь членів педагогічної ради в засіданні обов'язкова. Кожний член педагогічної ради зобов'язаний брати активну участь у роботі, своєчасно й точно виконувати покладені на нього доручення.

4.7. Кожне ухвалене рішення педради з визначенням термінів виконання й осіб, відповідальних за виконання, затверджується відкритим голосуванням.

4.8. Протоколи засідань підписує голова та секретар педагогічної ради.

4.9. Протоколи засідань педагогічної ради є документом постійного збереження, знаходяться в архіві навчального закладу протягом десяти років.

5. Виконання рішень педагогічної ради

5.1. Рішення педагогічної ради набирають сили після затвердження їх директором і є обов'язковим для всіх працівників і студентів навчального закладу.

5.2. Голова педагогічної ради повинен проводити систематичну перевірку виконання прийнятих рішень і підсумки перевірки ставити на обговорення педагогічної ради.

ПОРАДИ ЩОДО ЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ

Пам'ятка перша

Дванадцять обов'язків організатора педради

1. Підготуйте письмово порядок денний. Переконайтеся, що кожен член педради з ним ознайомився.
2. Перевірте, чи готова кімната для педради (освітлення, вентиляція, наявність стільців, комфортність, квіти, мінеральна вода).
3. Підготуйте всі необхідні матеріали для проведення педради. За необхідності розкладіть їх на столах чи стільцях.
4. Попередньо розгляньте порядок денний з ініціативною робочою групою. Розподіліть час за ступенем значущості кожного пункту.
5. Вчасно розпочніть педраду. Подякуйте тим, хто не спізнився.
6. Не допускайте відхилень від порядку денного.
7. Уважно слухайте все. Ви єдиний, кому це належить робити.
8. Стежте за невербальним спілкуванням. Спробуйте зрозуміти пасивність окремих членів педради.
9. Робіть нотатки, які допоможуть аналізувати розв'язання проблеми.
10. Контролюйте конфліктну ситуацію.
11. Створіть дружню атмосферу, щоб усі могли спілкуватися відкрито.
12. Зробіть з робочою групою висновки з рішень педради та розплануйте наступні кроки.

Пам'ятка друга

Десять способів організації ознайомлення членів педради з документами

1. Повідомляйте лише найважливіше, що необхідно прочитати до педради. Решту розповсюдьте на самих зборах.
2. Значним за розміром документам необхідне резюме. Чим довший текст, тим менше сподівань, що його хтось читає.
3. Робіть у документах широкі відступи та поля. Читачам необхідний простір для відпочинку.
4. Документи мають бути надруковані через 1,5 або 2,0 інтервали, щоб у читачів не стомилися очі.
5. Документ має бути розміщений на одній сторінці.
6. Змінюйте формат, колір паперу та шрифти для повідомлень. Виділіть кольором певні пункти порядку денного.
7. У повідомленнях використовуйте більше звернень.
8. Визначте найістотнішу частину повідомлення для того, щоб легше було вибрати, що читати в першу чергу, щоб ухвалити правильне рішення.
9. Дайте час на початку педради для повторного перегляду поданих документів.
10. Зробіть резюме найістотніших документів для членів педради.

Пам'ятка третя

Шість способів підвищити відвідування педрад

1. Виконайте всі обов'язки організатора педради.
2. Починайте і закінчуйте вчасно.
3. Проводьте педради у найбільш слухний час та у найбільш зручному місці для більшості учасників.
4. Прибережіть найважливіші повідомлення до педради.

5.Оголосить імена відсутніх.

6.Не запрошуйте людей, які майже ніколи не відвідують педради.

Пам'ятка четверта

Шість способів змусити учасників виконувати ухвалені рішення

1.Закінчуючи педраду, зробіть висновок, що необхідно зробити, розподіліть обов'язки, з'ясуйте строки.

2.Ухвалені рішення зафіксуйте в протоколі педради.

3.Призначте відповідального за контроль над виконанням рішення педради.

4.Через кілька днів необхідно надіслати нагадування тим, хто виконує рішення.

5.Якщо будь-яку роботу не виконано, запитайте, чи не можете ви чимось допомогти.

6.У порядку денному наступної педради має бути пункт про виконання рішень попередньої педради.

Для повноцінного планування роботи педагогічної ради на початку нового навчального року обов'язково проводимо анкетування серед викладачів навчального закладу.

ДОДАТОК Г**ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ПЕДАГОГІЧНИХ РАД ДЛЯ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

1. Ціннісні орієнтації педагогічного супроводу обдарованих учнів в освітньому середовищі нашого навчального закладу. Творчий внесок педагогів (предмет, цикл) у результативне вирішення даного питання.
2. Стан інформативно-методичного забезпечення (предмет, цикл), його вплив на результативність та якість навчально-виховного процесу.
3. Про досвід учителів (предмет, цикл) щодо вміння формувати в учнів позитивний інтерес до навчання.
4. Про результати моніторингових досліджень рівня навчальних досягнень учнів та стану викладання (предмет-цикл) у _____ класах.
5. Про діяльність педагогічного колективу щодо творчої реалізації завдань науково-методичної проблеми навчального закладу, пов'язаної зі змістом міської програми інноваційного розвитку освіти.
6. Діяльність педагогів навчального закладу щодо створення сприятливих умов для повноцінного морального, психічного, фізичного розвитку учнів, формування творчо мислячої особистості, здатної до продуктивної праці в динамічному світі.
7. Створення в колективі навчального закладу умов для науково-дослідницької роботи педагогів та учнів; обмін передовими педагогічними ідеями, розвиток творчої співпраці.
8. Стан правової та психологічної підтримки дітей та молоді, які потрапили в складні соціальні умови. Завдання педагогічного колективу щодо успішного вирішення даного питання.
9. Про стан впровадження інноваційних технологій у початковій (середній, старшій) ланці як засіб розвитку інтересу в учнів до вивчення навчальних дисциплін.
10. Інтегроване навчання як засіб гармонійного розвитку дитини. Творча інтеграція навчання учнів у нашому навчальному закладі, її вплив на результативність навчально-виховного процесу.
11. Творче використання методу проєктів у навчально-виховному процесі з (предмет, цикл), наслідки даної роботи.
12. Діяльність класного керівника щодо випробування творчого потенціалу кожного учня у позанавчальній діяльності, ефективність та результативність таких дій.
13. Компетентне використання інноваційних, авторських ідей, знахідок та надбань педагогів навчального закладу, їх практичне втілення у життя шкільного колективу.

14. Створення в педагогічному колективі сприятливих умов для здобуття якісної загальної середньої освіти на рівні державного стандарту навчання і знань, що виходять за рамки цього стандарту.

15. Процес втілення у практику роботи навчального закладу інновацій, які спрямовані на виявлення обдарованості та її розвиток.

16. Діяльність педагогічного колективу щодо практичного втілення інноваційних ідей, проведення психологічних, педагогічних та моніторингових досліджень, їх результативність.

17. Педрада-захист інновацій «Комп'ютерні технології як засіб розвитку творчої особистості учня».

18. Використання міжпредметних зв'язків як важливого фактора підвищення ефективності навчання.

19. Традиційні та інноваційні технології в сучасному уроці.

20. Педрада-захист портфоліо педагога (до атестації вчителя).

21. Використання проектних технологій у навчально-виховному процесі: методика, пошук, результат.

22. Формування здорового способу життя дітей – одне з головних завдань школи і сім'ї.

23. Спрямування діяльності педагогічного колективу на формування творчої активної особистості: досвід, проблеми, перспективи.

24. Створення сучасного освітнього простору в мікрорайоні школи – відповідно до концепції навчального закладу.

25. Атестація – крок до творчості вчителя.

26. Про стан організації духовно повноцінної життєдіяльності школярів і підвищення їх особистісного статусу.

27. Інноваційний підхід до організації навчально-виховного процесу.

28. Виховання в учнів доброти, милосердя, співчуття до чужого болю, любові до рідного краю, турботливого ставлення до свого здоров'я.

29. Формування в школярів рис громадян Української держави, розвиненої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури.

30. Концептуальні основи діяльності навчального закладу щодо творчої реалізації завдань міської програми інноваційного розвитку освіти регіону.

31. Робота педагогічного колективу щодо формування специфічних умінь і навичок як необхідних складників допрофільного і профільного навчання.

32. Формування профільних інтересів та професійної орієнтації учнів (презентація авторських програм, спецкурсів, факультативів, гуртків, секцій).

33. Стимулювання позитивного ставлення до навчання, створення умов для ефективної мотивації на уроках (предмет).

34. Стан формування в учнів міцних знань та вмінь працювати з комп'ютером, що дозволить виховати майбутнього фахівця, здатного працювати з конкретним програмним продуктом, оволодіти будь-якою програмою.

35. Доцільність та стан використання інформаційно-комп'ютерних технологій на уроках та в позаурочній діяльності з (предмет).

36. Створення в навчальному закладі оптимальних умов, максимально сприятливих для розвитку обдарованих дітей на основі розробки та поетапного впровадження нового змісту освіти, інтерактивних технологій навчання й виховання.

37. Успішність учня – якість роботи вчителя.

38. Проектна діяльність учнів – як одна з форм самостійної творчої роботи, при якій набуваються або актуалізуються знання, відпрацьовуються й демонструються практичні навички.

39. Про стан роботи з обдарованими учнями шкільних та позашкільних гуртків, клубів, об'єднань; можливості творчої співпраці.

40. Про функціонування в навчальному закладі системи науково-дослідницької роботи з учнями, її вплив на якість навчально-виховного процесу.

41. Самоаналіз власної діяльності та самоосвіта – реальні шляхи підвищення професійної майстерності педагога.

42. Стан науково-методичного супроводу розвитку професійної компетентності вчителів навчального закладу, його вплив на якість навчально-виховного процесу.

43. Формування нових підходів до здійснення аналітичної діяльності, спрямованої на ефективний розвиток школи.

44. Виховання інтересу до колективної творчої діяльності, лідерських та організаторських якостей у старшокласників.

45. Робота педагогічного колективу щодо формування особистісних якостей та соціальної активності учня – громадянина-патріота України.

46. Про етику та культуру поведінки вчителів, їх взаємовідносини з учнями.

47. Піднесення ролі шкільної бібліотеки щодо виховання в учнів інтересу до книги, до читання.

48. Роль учнівського самоврядування в житті нашого навчального закладу як реальної виховної сили в умовах демократизації школи.

49. Роль особистості класного керівника у формуванні творчого працездатного колективу учнів.

50. Школа і сім'я: партнерство всерйоз і надовго.

ДОДАТОК Д

Педрада-диспут «Навчати чи виховувати?»

Учителям запропонували поміркувати над такими проблемами:

- *Якою мірою модернізація освіти зачепила проблеми виховання?*
- *Дитину треба приймати такою, якою вона є. Чи згодні ви з такою думкою?*
- *Як ви гадаєте, чи не актуальний вже традиційний урок? Якщо ні, то в чому його переваги?*

На цій педраді вчителі виконували не тільки традиційні ролі учасників диспуту, але й були «конформістами», «критиками», «союзниками». Доповідачу довелося активно захищати свою позицію. Педрада-диспут сподобалась: обговорення проблеми було гострим, активним. Нудьгування та байдужості на цьому засіданні не було. Як рекомендації учасникам запропонували закони диспуту:

- диспут – вільний обмін думками;
 - на диспуті всі активні, в суперечці всі рівні;
 - кожен виступає та критикує будь-яку пропозицію, з якою не згоден;
 - говори, що думаєш, і думай, що говориш;
 - головне в диспуті – факти, логіка, вміння доводити; міміка, жести, вигуки як аргументи не прийнятні;
 - май мужність вислухати правду й не ображайся;
 - гостре, влучне слово заохочується;
 - перешіптування на місці, недоречні жарти заборонені;
 - тут немає спостерігачів, кожен – активний учасник розмови.
- Варіантом педагогічної ради є вирішення педагогічних ситуацій. Адміністрація вибирає банк складних педагогічних ситуацій, які пропонуються колективу до обговорення.

Педагогічна рада – захист інновацій

Кожній групі учасників педради (методоб'єднанню) дано завдання: попередньо підготуватися (ознайомитися з досвідом) і лаконічно (за 10-15 хвилин) викласти ідеї та особливості педагогічної інновації.

Група обирає виконавців таких ролей:

- *автор-новатор – носій передових ідей, спікер групи;*
- *оптимісти – захисники ідеї, її пропагандисти;*
- *песимісти-консерватори і скептики – противники ідеї;*
- *реалісти-аналітики, що здатні зважити всі «за» і «проти», зробити необхідні висновки.*

Залежно від кількості людей та обговорюваних інновацій можна виділити творчі групи за рольовими напрямками, а також групи типу «учень – учитель – батьки», «вчитель – керівник» тощо. Зрештою, педрада робить висновок про доцільність чи недоцільність інновації.

Педагогічна рада — ділова гра

Зміст ділової гри ґрунтується на імітації виробничих ситуацій, розв'язанні різних завдань. Для педагогічної ради-ділової гри необхідно виконання певних умов:

1. Наявність проблеми й мети, які має вирішити педагогічний колектив.

Наприклад, такі теми педрад-ігор:

- гуманізація й демократизація взаємин у колективі;
- модель учнівського самоврядування;
- модель випускника;
- захист ідей передового педагогічного досвіду;
- опанування інноваційних технологій;
- розробка програм розвитку тощо.

2. Імітація реальних ситуацій за ролями (учень, батьки, директор, представники органів влади тощо). Організаторами виступають координатор,

інтегратор, контролер, тренер. У грі беруть участь учасники з методологічними позиціями (методолог, критик, методист, проблематизатор, програміст) та психологічними (лідер, незалежний, несприйнятий, нехтуваний).

3. Реальна наявність інтересів та думок учасників. У великому колективі це забезпечують різні посадові статуси, суб'єктивна позиція, відповідальність різного ступеня тощо. Звичайно, під час проведення такої педради слід дотримуватися правил гри, стимулюючи учасників експертною оцінкою особистого й колективного внеску, оцінюванням результатів ігрової діяльності.

Увесь процес організації педради-гри можна поділити приблизно на п'ять етапів:

- перший етап – розробка гри, складання сценарію;
- другий етап – організаційний: необхідно роз'яснити учасникам гри мету й зміст, ознайомити їх із програмою та правилами, розподілити ролі, поставити конкретні завдання, призначити або вибрати експертів (журі), визначити регламент виступів; ролі можна розподілити за бажанням;
- третій етап – розігрування ситуацій та пошук рішення всередині кожної групи. Робота в групі може відбуватися у вигляді «мозкового штурму», дискусії, тренінгу під керівництвом ігротехніка, обраного групою;
- четвертий етап – підведення підсумків: експерти аналізують та узагальнюють результати, учасники ухвалюють колективне рішення. Під час оцінювання гри експерти (керівники) особливу увагу звертають на актуальність, реальність, економічність, оптимальність та оригінальність рішень;
- п'ятий етап досить складний: потрібно перенести досвід мислення і діяльності з гри в реальне життя школи.

СКЛАД робочих груп з підготовки жовтневої педагогічної ради

Мета: сприяти формуванню колективної управлінської думки щодо висвітлення психолого-педагогічного аспекту розвитку пізнавального інтересу в школярів спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1 м. Бердичева.

1. Панчук М.В. – керівник ініціативної групи №1

Склад групи: Гуцалюк О. К., Жуковська О. Д., Ковальчук К. Н., Павлова І. К., Швецова М. Д.

Завдання: збір аналітично-інформаційних, теоретичних, методичних матеріалів щодо психолого-педагогічного аспекту розвитку пізнавального інтересу в школярів

2. Глухів О. П. - керівник ініціативної групи №2.

Склад групи: Зозів М. П., Люшина М. І., Прозапас І. Р., Чинчой О. Н., Хобот К. І.

Завдання: визначити коло завдань на 2017/2018 навчальний рік з урахуванням психолого-педагогічних аспектів розвитку пізнавального інтересу у школярів загальноосвітньої школи.

3. Гнатюк О. І. – керівник ініціативної групи №3

Склад групи: Душкун К. О., Козіна А. К., Мельничук О. Д., Співаковська А. П., Чорна А. Л.

Завдання: забезпечення педагогічної ради інформаційно-аналітичним матеріалом.

4. Данилюк Ю. Т. – керівник ініціативної групи №4

Склад групи: Цеба Ю. Ф., Старікова І. В., Мукол М. О., Корж О. В., Хобот К. І.

Завдання: забезпечити організацію друкування, множення матеріалів педагогічної ради, підготовку роздаткових матеріалів.

Додаток

до наказу спеціалізованої
загальноосвітньої школи № 1
м. Бердичева

15.09.2020 № 81

ПЛАН
заходів щодо підготовки і проведення
педагогічної ради 20 жовтня 2020 року

№ п/п	Зміст заходу	Термін виконання	Виконавці
1	Підготувати і подати до робочої групи інформаційні матеріали щодо розвитку пізнавального інтересу у школярів	до 20.09	Гуцалюк О. К. Жуковська О. Д. Ковальчук К. Н.
2	Забезпечити технічний супровід проведення педагогічної ради	до 15.09.	Співаковська А. П. Чорна А. Л.
3	Підготувати проект рішення педагогічної ради	до 15.09	Зозів М. П.
4	Підготувати план-сценарій проведення педагогічної ради	до 25.09	Корж О. В.
5	Підготувати порядок та регламент педагогічної ради	до 20.08	Павлова І. К. Швецова М. Д.
6	Виготовлення графічних інформаційно-аналітичних матеріалів до доповіді директора та створення файлу презентації на педагогічній раді	до 28.09	Люшина М. І. Прозапас І. Р.
7	Підготувати списки запрошених на педагогічну раду представників ради закладу	до 25.10	Козіна А. К. Мельничук О. Д.
8	Забезпечити підготовку зали, інших приміщень для проведення педагогічної ради	До 15.10	Душкун К. О.
9	Забезпечити організацію виставок педагогічної майстерності, методичної літератури, робіт дітей	18.10	Цеба Ю. Ф. Старікова І. В. Мукол М. О
12	Забезпечити організацію друкування, множення матеріалів педагогічної ради, підготовку роздаткових матеріалів.	до 15.10	Чинчой О. Н. Хобот К. І.
13	Виявити бажаних виступити на педагогічній раді, сформувавати список.	до 25.10	Душкун К. О.

Сценарій педагогічної ради

«Психолого-педагогічний аспект розвитку пізнавального інтересу в школярів»

*Якщо хочеш виховувати в дітях сміливість розуму,
інтерес до серйозної інтелектуальної роботи,
самостійність як особисту рису, вселити в них радість творчості,
то створи такі умови, щоб іскорки їхніх думок
утворили царство думки, дай їм можливість
відчути себе в ньому владарями.*

Ш. А. Амонашвілі

Мета:

1. Визначити роль і місце пізнавального інтересу серед інших мотивів навчання.
2. Простежити взаємозв'язок пізнавальних інтересів дітей з їхніми індивідуальними особливостями.
3. Визначити, у чому складається стимулююча роль учителя в розвитку пізнавального інтересу в школярів.

Для більш ефективної підготовки до педагогічної ради було створено 4 творчі групи:

1. «Навчальна мотивація школярів: психолого-дидактичний аспект»
Склад групи: Панчук М. В. – керівник, М. П., Люшина М. І., Прозапас І. Р., Чинчой О. Н.
 2. «Розвиток пізнавального інтересу в обдарованих дітей»
Склад групи: Данилюк Ю. Т. – керівник, Цеба Ю. Ф., Старікова І. В., Мукол М. О., Корж О. В., Хобот К. І.
 3. «Мотивація навчальної діяльності учнів»
Склад групи: Глухів О. П. – керівник, Гуцалюк О. К., Жуковська О. Д., Ковальчук К. Н., Павлова І. К., Швецова М. Д.
 4. «Розробка моделі професійної компетентності вчителя»
Склад групи: Гнатюк О. І. – керівник, Душкун К. О., Козіна А. К., Мельничук О. Д., Співаковська А. П., Чорна А. Л.
- Обладнання: виставка методичних посібників, методичні бюлетені з теми, таблиці, схеми.

Хід педради

Вступне слово директора спеціалізованої загальноосвітньої школи № 1.

Виступ заступника директора з теми «Вплив особистості вчителя на розвиток емоційного компонента пізнавального інтересу».

Шановні колеги! Сподіваюся, що кожний з вас має добру теоретичну базу з даної проблеми. Завдання сьогоднішньої педради – з'єднати теорію із практикою. Хочеться, щоб кожний з нас збагатив свій педагогічний арсенал, щоб ми запозичили один в одного ефективні методи, прийоми, форми організації навчального процесу, що сприяють розвитку пізнавального інтересу.

Як ми повинні розвивати пізнавальний інтерес у конкретного Вані або Петі, які не хочуть учитися взагалі? Як побудувати роботу на уроці з Льонею, якому в житті нічого (як він стверджує), крім математики, не треба? У цьому ж класі сидить Маша, яка з вас не зводить закоханих очей: вона закохана у ваш предмет... Що з ними робити, як «розірватися» між усіма?

Ви можете створити педагогічні мініатюри на тему розвитку пізнавального інтересу на уроках і в позаурочний час зі сценарієм і режисурою. Вітаються творчість, артистизм, гумор, імпровізація.

Робота творчих майстерень.

Поради виступаючим:

- уміти слухати та не переривати оратора;
- доводити свою точку зору, спираючись на аналіз шкільної ситуації, факти, дані та висновки не тільки педагогіки, а й психології, фізіології, дефектології та інших наук;
- вносити конкретні пропозиції, точно їх адресувати;
- не допускати емоційних сплесків, пам'ятати, що емоції різко знижують результативність обміну думками.
- говорити, що думаєш, і думати, що говориш;
- головне – факти, логіка, уміння доводити;
- мати мужність вислухати правду й не ображатися;

- вітається гостре, влучне слово;
- перешіптування на місці, недоречні жарти забороняються;
- тут немає тих, хто спостерігає! Кожний – активний учасник розмови.

Кожна майстерня отримує завдання, на виконання якого дається 30-40 хвилин.

За ходом педради спостерігає експертна рада, до складу якої входять директор, заступник директора, учителі-предметники.

Члени групи коментують виступи педагогів і готують рішення педради.

Теми творчих завдань:

1. Класична педагогіка минулого стверджувала: «Смертельний гріх учителя – бути нудним». Коли дитина займається з-під палиці, вона доставляє вчителю масу турбот і прикростей, коли ж діти займаються з охотою, то справа йде зовсім по-іншому.

- Як прогнати з уроку нудьгу?
- Як рутинну роботу зробити не нудною?
- Принцип варіативності й повторення – як їх поєднати?
- Як зробити так, щоб дитині хотілося вчитися?
- Уявіть собі, що у вас 8-й урок, учитися учні не хочуть. Що ви зробите, щоб, не дратуючи, не лаючись, не моралізуючи, змусити їх робити те, що треба?
- Запропонуйте з вашого досвіду роботи незвичайну презентацію нового матеріалу, нестандартні методичні прийоми, способи зняття напруги на уроці.

Форма подання – будь-яка: плакат, рекламний буклет, художня творчість (пісні, частівки, вірші, есе, проза...), ділова гра (учитель-учні).

2. Підготуйте 1-,2-,3-й, виступи перед учнями на 2-3 хвилини кожний.

Тема будь-яка. Почніть зі слів: «Дорогі мої, я хочу розповісти вам...».

Мета – викликати цікавість як причину пізнавального інтересу. Незвичайна наочність, міміка й жести вітаються. Учитель – це лицедій... Ви згодні?

- Здивування – сильний стимул пізнання, його первинний елемент. Представте окремі елементи уроків, покликані викликати в учнів цікавість, бажання трудитися, займатися монотонною справою заради досягнення поставленої мети.

- Але... пізнавальний інтерес до навчального матеріалу не може підтримуватися весь час за допомогою тільки яскравих фактів, а його привабливість неможливо зводити до того, що дивує та вражає уяву. Ще К.Д. Ушинський писав, що предмет, для того щоб стати цікавим, повинен бути лише частково новим, а частково – знайомим. Нове й несподіване завжди в навчальному матеріалі виступає на тлі вже відомого та знайомого. Ось чому для підтримки пізнавального інтересу важливо вчити школярів умінню в знайомому бачити нове. Як ви це робите на практиці?

3. За кордоном цей розповсюджений синдром одержав назву «гіперактивність із дефіцитом уваги». Говорять, що сьогодні він зустрічається приблизно в 1/3 підлітків.

- Як створити такі умови, щоб у підлітка не було іншого виходу, крім заняття конкретною, нехай навіть найпростішою, справою, що вимагає хоча б елементарних зусиль інтелекту? Запропонуйте кілька оригінальних завдань, форм організації навчання подібної категорії дітей. Як зробити так, щоб вони не заважали класу?

- Складіть на допомогу вчителю, який тільки починає працювати, пам'ятку «Як управляти навчанням гіперактивної дитини».

4. Пропонуємо на основі загальних методичних матеріалів із формування компетентностей у вчителів створити модель професійної компетентності вчителя, який працює в класах ЗПР.

Презентація результатів роботи творчих груп.

Виступи членів експертної ради.

Підбиття підсумків. Вироблення рішення педради.

Проект рішення педагогічної ради

Заслухавши й обговоривши виступи творчих груп за темою педагогічної ради, педколектив школи прийняв таке рішення:

З метою розвитку пізнавального інтересу продовжити роботу із систематизації індивідуальних методичних комплексів для різних категорій учнів (Наказ по школі від 03.09.2019 р.) щодо:

- діагностики рівня розвитку пізнавального інтересу (учителі-предметники, психолог);
- створення індивідуальних освітніх програм (учителі-предметники);
- навчання цілепокладання, усвідомлення цілей навчання та способів їхньої реалізації (мається на увазі, що цілі – це очікувані кінцеві й проміжні результати тих дій учня, які ведуть до реалізації їхніх мотивів).

Ураховувати при плануванні навчального процесу психологічні особливості різних категорій учнів, вибирати відповідні їхнім особистісним характеристикам методи та форми організації навчання (учителі-предметники, тематичне та поурочне планування).

У 2019-20 навчальному році організувати:

- постійно діючий теоретичний семінар із проблем розвитку позитивної мотивації до навчання (відповідальний практичний психолог Зозуля Б.А.);
- практико-орієнтовані семінари, «круглі столи», методичні дні з метою обміну досвідом з даної проблеми (відповідальний заступник директора з НВР Панчук М. О.).